

TALLINNA TEHNIKAÜLIKOOL
Sotsiaalteaduskond
Ragnar Nurkse innovatsiooni ja valitsemise instituut

Marten Lauri

**KOOSTÖÖST KOOSLOOMENI: KOHALIKU OMAVALITSUSE JA
ASUMISELTSIDE KOOSTÖÖ TALLINNA LINNA NÄITEL**

Magistritöö

Juhendaja: Laidi Surva, MA

Tallinn 2015

Deklareerin, et käesolev magistritöö,
mis on minu iseseisva töö tulemus,
on esitatud Tallinna Tehnikaülikooli
magistrikraadi taotlemiseks ja selle alusel
ei ole varem taotletud akadeemilist kraadi.

Autor Marten Lauri

„ ” 2015

Töö vastab kehtivatele nõuetele

Juhendaja Laidi Surva

„ ” 2015

Kaitsmisele lubatud „ ” 2015

Avaliku halduse magistritööde kaitsmiskomisjoni esimees
Dr. Veiko Lember

LÜHIKOKKUVÕTE

Magistritöö eesmärgiks on juhtida tähelepanu koosloome kitsaskohtadele asumiseltside ja KOV-ide koostöös, süvenedes KOV-ide ja asumiseltside koostöö tagamaadesse kohaliku elu korraldamisel. Samuti uuritakse kodanikuühenduste ja asumiseltside tegevusse panustamise ja selleks soodsa keskkonna loomise vajadust, põhjuseid ja viise. Teoreetilise raamistiku aluseks on kodanikuühenduste ja avaliku võimu koostöö. Täpsemalt võetakse töö teoreetilises raamistikus vaatluse alla kummagi osapoole ajendid koostöök, kodanike osalemine valitsemises ja nende roll koosloomes. Samuti käsitletakse töös kodanikuühenduste tüpoloogiaid ning asumiseltside ja KOV-i koostöövorme. Töö empiiriline osa tugineb anonüümsetele poolstruktureeritud intervjuudele asumiseltside ekspertide ja linnaasutuste ametnikega ning struktureeritud veebiküsitlusele Tallinna asumiseltsides ja linnaasutustes.

Tööst selgub, et linnaasutused ja asumiseltsid peavad omavahelist koostööd oluliseks, ent kummalgi on koostööle erinevad ootused – kui linnaasutused peavad koostöös oluliseks protsessi, ootavad asumiseltsid pigem tulemusi. Samuti selgub, et kui linnaasutustele on koostöövormidest olulisemad need, mis on seotud pikemate plaanidega, siis asumiseltsidele pigem konkreetset algatused nagu detailplaneeringud vm avaliku ruumi ehitusprojektid. Magistritöö põhijäreldusena saab välja tuua, et koostööst koosloomeni liikumiseks on vajalik osapooltele teineteise rollide mõistmine koostöös. Selleks peaksid osapooled koostöö edasises korralduses kokku leppima. Edasised sarnased uurimused saaksid hõlmata lisaks asumiseltsidele ja linnaasutustele ka asumi elanikke või võrdlust mõne teise Eesti KOV-iga.

Võtmemõisted: koosloome, asumiseltsid, koostöö kohaliku omavalitsusega

SISUKORD

Lühikokkuvõte.....	3
Sisukord.....	4
Sissejuhatus	6
1. KODANIKUÜHENDUSTE JA AVALIKU VÕIMU KOOSTÖÖ	9
1.1. Kodanikuühenduste roll ja ajendid koostööks.....	10
1.2. Kodanike osalemine valitsemises.....	13
1.3. Kodanike roll koosloomes.....	16
1.4. Kodanikuühenduste tüpoloogia.....	18
1.5. Asumiseltside ja kohaliku omavalitsuse koostöö.....	21
2. KODANIKUÜHISKOND JA ASUMISELTSID EESTIS.....	25
3. TALLINNA LINNAASUTUSTE JA ASUMISELTSIDE KOOSTÖÖ.....	27
3.1. Metoodika.....	27
3.2. Kodanike roll valitsemises.....	28
3.3. Asumiseltside roll kogukonnas.....	30
3.4. Linnaasutuste ja asumiseltside koostöö tegemise põhjused.....	33
3.5. Linnaasutuste ja asumiseltside koostöövormid	35
4. DISKUSSIOON	41
4.1. Kohaliku omavalitsuse võimalused koostöösse panustada	43
4.2. Asumiseltside võimalused koostöösse panustada.....	44
4.3. Poliitikasoovitused.....	45
Kokkuvõte	47
Summary.....	49
Kasutatud kirjandus	51
Lisad	58
Lisa 1. Uurimuse käigus läbiviidud intervjuude loend.....	58

Lisa 2. Poolstruktureeritud intervjuude küsimused asumiseltsi eestvedajatele.....	59
Lisa 3. Poolstruktureeritud intervjuude küsimused linnaametnikele.....	60
Lisa 4. Küsitlusankeet asumiseltsidele	62
Lisa 5. Küsitlusankeet linnaasutustele.....	71
Lisa 6. Küsimustikule vastajate ülevaade.....	78

SISSEJUHATUS

Kodanikuühiskonnana (*civil society*) mõistetakse ühiskonnakorraldust, mida juhivad võrdselt selle liikmed demokraatlikult kokku lepitud alustel ning mis ei allu ühelegi reeglile peale õiguskeskkonna (Edwards 2004, 9; Seligman 1995, 3). Kodanikuühiskonnal on erinevaid definitsioone (vt Edwards 2004, Seligman 1995, Putnam 1993; Cohen, Arato 1992, Barber 1998, Salamon et al. 2004), kuid läbiv joon on kodanikuühiskonna käsitlemine riigist või turust suhteliselt sõltumatu vabatahtliku koostöö ja ühistegevuse vormina. Eestis kasutatud lähenemine ühtib ülaltooduga, ent lisab sinna elanike omaalgatusliku koostöö oma huvide järgimiseks, avalike asjade arutamiseks ja nende otsustamises osalemiseks (Lagerspetz et al. 2007, 9; Eesti kodanikuühiskonna arengu kontseptsioon 2002).

Kodanikuühiskonna juured ulatuvad klassikalise liberalismi, mille alustalad on kodanikuõiguste tagamine ja riigi vähene sekkumine majandusellu. Selle järgi peab igal elanikul olema võimalus tegutseda oma parima äranägemise järgi ilma, et riik teda selles takistaks. Termin olemust avab ka selle kujunemine – sageli kasutatakse kodanikuühiskonna sünonüümina „tsiviilühiskonda”, mis tuleneb ladinakeelsest mõistest *societas civilis* ja mida saksa keeles (*bürgerliche Gesellschaft*) mõistetakse ühiskonnana või elamisena avalikus sfääris. (Rasmussen, Den Uyl 1998, 9-1 kuni 9-2; Rowley 1997, 2; Tönnies 2001, 18).

Viimastel aastakümnetel on kodanikuühiskond pakkunud kõneainet nii ühiskonnas kui akadeemilises kirjanduses. Kodanikuühiskonna taassünnile andsid hoogu uued liberaalsed majandusmudelid, mis tõid kaasa valitsusväliste organisatsioonide (*non-governmental organisations, NGO*, edaspidi *kodanikuühendused*) ülemaailmse leviku. Näiteid kodanikuühiskonnast leiab lähiminevikust Araabia kevade (*Arab spring*) ja Wall Streeti okupeerimisega (*Occupy Wall Street*) seotud sündmustest, kus mõlema ajendiks

rahulolematus tehtud otsustega. (Bix 2011, 333; Caren 2011, 3). Eestis said sarnastel ajenditel tähelepanu võltsimisvastase kaubanduslepingu (*The Anti-Counterfeiting Trade Agreement*) vastased meeleavaldused, mis tipnesid ühiskonnategelaste ühispöördumise „Harta 12”, Eesti Vabariigi Presidendi kokku kutsutud kodanikuühiskonna ja erakondade ümarlaua, Rahvakogu arutelupäeva ning erinevate streikidega (Memokraat 2012; Eesti Arstide Liit 2012; Eesti Õpetajate Liit 2012; Transpordi Ametiühing 2012).

Kodanikuühiskonna teema olulisust näitavad viimastel aastatel Eestis aktiivsemaks muutunud kogukonnaliikumised, kus paarikümneaastaste külaliikumiste kõrvale tekkisid linnalised asumiseltsid (edaspidi *asumiselsid*) nii Tallinnasse kui teistesse linnadesse. 2013. a sündinud Linnaidee algatus eesmärgiga, et „heas linnas ajavad linnajuhid ja elanikud sama asja” (Linnaidee 2015) näitab, et kohalike omavalitsuste (KOV) võimekuse vähenemise valguses on oluline küsimus, kuidas aidata kaasa avaliku võimu ja kodanikuühenduste koostööle.

Tallinnale keskendumine on oluline kahel põhjusel. Esiteks pole Tallinna suhtelisest suurusest tingituna alati võimalik kodanike ja avaliku võimu koostööd vahetult korraldada. Teiseks tulid Tallinna asumiseltsid pooleteise aasta eest välja koostöö hea tava ettepanekuga linnaasutustele, mis on töö kirjutamise hetkel endiselt kinnitamata.

Töö eesmärk on juhtida tähelepanu koosloome kitsaskohtadele asumiseltside ja KOV-ide koostöös. Eesmärgipüstituse lähtekohaks on, et koosloome on koostöö ideaal ning selle aluseks on toimiv koostöö koos kõigi eeldustega, sh usaldus, ausus, regulaarsus, selged ja jagatud eesmärgid jms.

Töös süvenetakse KOV-ide ja asumiseltside koostöö tegemise tagamaadesse kohaliku elu korraldamisel nii indiviidi kui organisatsiooni tasandil. Samuti uuritakse kodanikuühenduste ja asumiseltside tegevusse panustamise ja selleks soodsa keskkonna loomise vajadust, põhjuseid ja viise. Selleks on püstitatud neli uurimisküsimust:

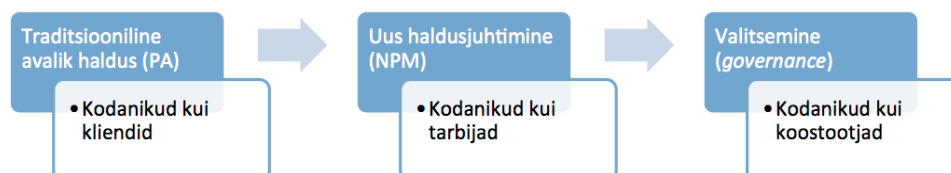
1. Miks panustab KOV koostöösse asumiseltsidega?
2. Millised on peamised takistused KOV-i ja asumiseltside koostöös?
3. Kuidas saab KOV panustada koostöösse asumiseltsidega?
4. Kuidas saavad asumiseltsid panustada KOV-i ja asumiseltside koostöö parandamisse?

Töö viidi läbi kolmes etapis – anonüümsed poolstruktureeritud intervjuud asumiseltside tegevusega kokku puutuvate ekspertidega, struktureeritud veebiküsitlus Tallinna asumiseltsides ja linnaasutustes ning poolstruktureeritud intervjuud linnaasutuste ametnikega.

Töö koosneb teoreetilisest raamistikust, mis käsitleb kodanikuühenduste ja avaliku võimu koostööd ja selle ajendeid, kodanike osalemist valitsemises ja nende rolli koosloomes, kodanikuühenduste tüpoloogiad ning asumiseltside ja KOV-i koostöövorme. Töö empiiriline osa koosneb kodanikuühenduste ja asumiseltside tegevuse ülevaatest Eestis ning läbiviidud uurimuse tulemustest. Töö viimane osa sisaldab diskussiooni ja poliitikasoovitusi.

1. KODANIKUÜHENDUSTE JA AVALIKU VÕIMU KOOSTÖÖ

Traditsioonilises avalikus halduses (*public administration*) oli valitsemine hierarhiline ja kodanikke¹ nähti klientidena (teenuste passiivsete tarbijatena). Ühiskonnas toimunud muutuste tulemusena hägustusid piirid avaliku ja erasektori vahel ning oluliseks muutus teenuste osutamiseks sisendi kogumine ja teenuste väljundid. Nii hakati uue haldusjuhtimise (*new public management*) käsitluses kodanikke nägema tarbijatena. Tänapäevane valitsemise käsitlus rõhutab kodanike rolli koostootjatena (*co-producers*) (Hartley 2005, 28-29; Osborne 2006, 377-387), kus kodanikuühenduste kui kodanikke ühendavate ja nende eest kõnelevate organisatsioonide kaasamisel poliitika kujundamisse nähakse üha suuremat rolli. (Smith 2010; Mitlin 2004, 3) (joonis 1).

Allikas: Hartley 2005, 29

Joonis 1. Kodanike käsitlemine valitsemises ja selle areng

Mõne aasta tagune majanduskriis lõi eeldused senise avalike teenuste pakkumise korralduse üle vaatamiseks, et teenuste osutamine oleks tulemuslikum ja majanduslikult soodsam. Sellest ajast on pärit sotsiaalse innovatsiooni (*social innovation*) termin, millele on erinevaid tähendusi organisatsiooni juhtimisest uute toodete ja teenuste osutamise ning erinevate osapoolte koostöö kirjeldamiseni, ent mille olulisim väärtus seisneb avalike teenuste osutajate ja nende kasutajate vaheliste suhete muutmise protsessis. Sotsiaalse innovatsiooniga püütakse avalikus sektoris tagada tõhusamat valitsemist ja teenuste osutamist, mis aitaks kaasa ühiskonnale suurema

¹ Kodanikena käsitletakse siin ja edaspidi elanikke, mitte üksnes kodakondsusega isikuid.

lisandväärtuse loomisele. Teisisõnu on sotsiaalne innovatsioon kodanike mobiliseerija, mis aitab kodanikel osaleda innovatsiooni loomise protsessis. (Harris, Albury 2009, 3; The Young Foundation 2012, 7; Euroopa Komisjon 2011, 30). Sotsiaalne innovatsioon on tööriist, mida avalik võim saab kasutada uuenduslike koostöövormide rakendamiseks nii kodanike kui nende ühenduste kaasamisel poliitikate välja töötamise ja otsuste tegemisse (Bonifacio 2014, 154; Voorberg et al. 2014b, 2; Sørensen, Torfing 2012, 4; Euroopa Komisjon 2011).

Vormi, kus otsuseid tehakse mitme osapoole koostöös ning kus püütakse saavutada sotsiaalse innovatsiooni eesmärki, nimetatakse koosloomeks (*co-creation*) (Matei, Matei 2011, 17-21). Koosloome lähtub kolmest eeldusest: 1) teenuste tarbijatel, laiemalt kodanikel, on teadmisi, kogemusi ja motivatsiooni osalemaks olemasolevate või uute koostöövormide ja teenuste loomises; 2) eelnimetatud teadmisi, kogemusi ja oskusi võetakse arvesse, et rahuldada kodanike vajadusi; 3) kodanikud soovivad selles protsessis osaleda. Koosloome ideaal on võimustatud osalemine (*empowered participation*) – seisund, mis arvestab kodanikuühiskonna olemust ning kodanike kaasamist ja osalemist, et aidata kaasa osalusdemokraatia arenemisele. (Bogers, West 2012, 66-67; Prahalad, Ramaswamy 2004, 5; Fung 2004, 9).

Kuivõrd kodanikuühiskonna ja –ühenduste üheks eesmärgiks on koosloome, mille aluseks on koostöö ning avalik võim ootab kodanikelt osalemiseks teatud institutsionaliseerituse taset (Farazmand 2012), siis on kodanike ja avalike võimu koostööd otstarbekas vaadata kodanikuühenduste (*non-governmental organisation*) perspektiivist. Kuigi kodanikuühiskonnaks loetakse peale kodanikuühenduste ka ajakirjandust, erakondi, usulisi ühendusi, ametiühinguid jm, on organiseerunud kodanikuühendus kodanikuühiskonna olulisim ja mõõdetavaim väljendusvorm. Kodanikuühendus on kodanike osalemise ja aktiivseks kodanikuks olemise kasvulava, mis aitab pehmendada ühiskondlikke muutusi (Euroopa Komisjon 2001; Lagerspetz et al. 2007).

1.1. Kodanikuühenduste roll ja ajendid koostööks

Klassikaline liberalism kodanikuühiskonna idee põhialusena rõhutab kodanikuühiskonna sõltumatust ja iseseisvust, ent tänases urbaniseerunud ja muutunud demograafilise koosseisuga ühiskonnas on võimalik edu saavutada eelkõige võrgustikutööga ja võrgustumisega (*networking*), kus jagatakse riske ja oskusi ning keskendutakse partnerlusele, mitte ülalt-alla delegeerimisele (Daft 2001; Hartley 2005, 28).

Kodanikuühendustes on võrgustumine oluline, kuna nende tegevus puudutab paljusid. Võrgustumise kasuna on kirjanduses välja toodud, et selle puhul pakuvad kogukonna liikmed üksteisele olulist informatsiooni ja/või teenuseid, mis aitab kaasa majandusliku, kultuurilise ja sotsiaalse kapitali loomisele (Herreros 2004 Svendsen, Svendsen 2009, 3-5 kaudu). Seega on sotsiaalne kapital ehk usaldus, normid ja võrgustik, mis osutab „inimestevahelistele sidemetele, ühiskondlikele võrgustikele ja neist tulenevatele vastastikuse seotuse ja usaldusväarsuse normidele” (Putnam 2008, 17), kodanikuühenduste jaoks olulisel kohal, sest aitab tõsta ühiskonna tõhusust (Putnam 1993, 167).

Suurema sotsiaalse kapitaliga kogukondades on kodanike ja nende ühenduste ning avaliku võimu omavaheline koostöö kergem (Putnam 2008, 17). Sotsiaalne kapital aitab kogukonna liikmetel ja kogukonnal areneda ning lahendada kollektiivseid probleeme paremini, samuti suurendab sotsiaalne kapital üksteise mõistmist. Uutele liikmetele avatud kodanikuühendustele on omane just sotsiaalse kapitali loomine, mis avaldub kaasamises, üldises usalduses ja selle loomises ning erinevate osapoolte vahelises avatud suhtluses. (Svendsen, Svendsen 2009, 9). Tugevate kogukonnasiseste sidemetega kogukonnad, kus tehakse koostööd väljaspool kogukonda olevate sidusrühmadega, on probleemide lahendamisel tulemuslikumad (*Ibid.*, 24).

Organisatsioonide tasandil tehakse kodanikuühendustes koostööd neljal põhjusel: 1) ressursid; 2) tähelepanu; 3) teadmised; 4) mõju (Vernis et al. 2006, 28-29). Oluliseks koostöö tegemise põhjuseks on rahastusallikate mitmekesisemaks muutmine, ajendatuna sõltuvusest avalikust või erarahast ning soovist olla raha kasutamisel iseseisvam. Teiseks soovivad organisatsioonid leida uusi kommunikatsioonikanaleid, et tagada ühiskondlik toetus oma tegevusele, levitada huvikaitsesõnumeid ja leida uusi partnereid. Samas ei ole kodanikuühendustes alati kõige värskemaid teadmisi. Uued teadmised või meetodid on kodanikuühendustele olulised näiteks organisatsiooni tõhususe ja mõjususe küsimustes. Viimane olulisem põhjus koostööks seisneb mõjus, st väärtuste ja põhimõtete levitamises organisatsioonide vahel. (*Ibid.*, 28-29). Kodanikuühenduste ja avaliku võimu koostöö tegemise põhjuseid (vt Nelson, Wright 1995; Beierle 1999; Thomas 1995) saab kujutada protsessi ja tulemuste ning kasusaajate teljel (tabel 1).

Tabel 1. Kodanikuühenduste ja avaliku võimu koostöö ajendid

	Kodanikuühenduste ajendid	Avaliku võimu ajendid
Protsess	Avaliku võimu esindajatelt õppimine	Kodanikuühenduste esindajatelt õppimine
	Oma seisukohtade selgitamine ja teavitustöö tegemine	Oma seisukohtade selgitamine, usalduse tekitamine ja otsuste legitiimsuse tagamine
	Oskuste omandamine edaspidiseks	Partnerlussuhete loomine
Tulemused	Ummikseisu vältimine, tulemuste saavutamine	Ummikseisu vältimine, tulemuste saavutamine
	Osalemine poliitika kujundamise protsessis ja selles rolli saamine	Rakendamisega seotud ettenägematute kulude (<i>litigation costs</i>) vältimine
	Kvaliteetsemad otsused ja poliitika	Kvaliteetsemad otsused ja poliitika

Allikas: Irvin, Stansbury 2004, 56

Koostöö tegemise ajendid protsessi teljel on kodanikuühenduste ja avaliku võimu puhul kattuvad: mõlemale on oluline teineteiselt õppimine, et aidata kaasa teineteise vaadete mõistmisele ehk suure pildi nägemisele. Samuti on osapooltel võimalik koostööd teha oma seisukohti selgitades (Sabatier 1988, 149-151). Kui avalikule võimule on oluline tekitada usaldust, tagada tehtavate otsuste legitiimsus ning luua partnerlussuhteid, sest kodanike arvamusega arvestavaid otsuseid on sageli kergem ja majanduslikult soodsam ellu viia, siis kodanikuühendustele on tähtis osalemiseks vajalike oskuste ja teadmiste omandamine (Irvin, Stansbury 2004, 56; Thomas 1995; OECD 2002, 149). Kodanikuühendustele on oluline ka vahetuks koostööks kontakti omamine ametkonnas (Irvin, Stansbury 2004, 57).

Tulemuste teljel on mõlemale osapoolle oluline vältida ummikseisu sattumist ja saavutada kokkulepitud tulemused – avalikule võimule poliitilise toetuse otsimine, et vältida otsuse elluviimisega seotud ettenägematute kulude tekkimist, kodanikuühendustele aga rolli omamine poliitika kujundamises (Irvin, Stansbury 2004, 56; Reich 1990). Suur ajend mõlemale osapoolle on kvaliteetsete, läbimõeldud ja kõiki asjaolusid arvestavate otsuste sündimine (Irvin, Stansbury 2004, 56). Selleks, et avaliku võimu ja kodanikuühenduste vaheline koostöö toimiks, on oluline, et osapooled mõistaks teineteise ajendeid ning oskaks eripärasid arvesse võtta.

1.2. Kodanike osalemine valitsemises

Valitsemises on olulisel kohal kodanike osalemine selles. Kodanike osalemist valitsemises peetakse tähtsaks, sest see aitab juurutada läbimõeldud ja tulemuslikke otsuseid ning võimaldab kodanikel avaldada arvamust, andes mõista, et igaühe panus on oluline (Mannarini et al. 2010, 263). Koosloomes rõhutatakse samuti mitme osapoole koostöös otsuste tegemist ja kodanike osalemist (Prahalad, Ramaswamy 2004, 5). Kodanike osalemise ja kaasamise saab jagada kolmeks: teavitamine, konsulteerimine ja osalemine (OECD 2001, 15-16) (joonis 2).

Kodanike osalemine valitsemises	Informatsiooni liikumise suund	
	Kodanikud	Avalik võim
Teavitamine	←	
Konsulteerimine	→	
Osalemine	↔	

Allikas: Rowe, Frefer 2005, 255; OECD 2001, 15-16

Joonis 2. Viisid kodanike kaasamiseks valitsemisse informatsiooni liikumise suuna järgi

Teavitamine

Teavitamiseks peetakse info levitamist vastavalt avaliku võimu primale äranägemisele või kodanike päringutele. Tegemist on ühesuunalise kommunikatsiooniga, kus kodanikel ei ole sisulist rolli ning neilt ei oodata tagasisidet. Teavitada saab näiteks meedia või Interneti kaudu, mis on aktuaalne suuremates kogukondades, kus kõigi kodanikeni jõudmine on keeruline. Kodanike teavitamine loob võimalused uurida sihtrühma hoiakuid või suhtumist, kodanike silmis tõstab teavitamine otsustajate usaldusväärsusust ning innustab osalema eriti juhul, kui suudetakse selgitada otsuste ja ettepanekute seoseid. (OECD 2001, 15; Farazmand 2012, 235; Rowe, Frewer 2005, 255).

Konsulteerimine

Konsulteerimiseks peetakse kodanikelt tagasiside küsimist ja kogumist. Seda kasutatakse koos teavitamisega. Konsulteerimine erineb teavitamisest küll tagasiside küsimise poolest, ent ei tähenda veel sisulise dialoogi olemasolu. Konsulteerimine loob võimalused osalemiseks – näiteks eelnõude huvirühmadele arvamuse avaldamiseks esitamise, avaliku arvamuse uuringu läbiviimise või avaliku võimu kohtumistega kogukonna eestvedajate ja liikmetega. Neist viimast peetakse kodanike kaasamisel oluliseks, sest see aitab kaasa pooltevahelisele partnerluse ja koostöö tekkimisele ning võimaldab avalikul võimul õppida tundma inimesi, keda otsused

puudutavad. Sellised kohtumised võivad toimuda regulaarsete või vajadusepõhiste kokkusaamistena. (OECD 2001, 15-16; Farazmand 2012, 235; Popescu 2013, 99; Rowe, Frewer 2005, 255).

Konsulteerimise üks meetod on nn digitaalne valitsemine (*digital governance* või *e-participation*), mis loob eeldused kodanike paremaks kaasamiseks, sest võimaldab teatud küsimusi hõlpsamini arutada või otsustada. Samuti võimaldab see kodanikel oma võrgustikes kergemini infot levitada ja julgustada kaasa rääkima ka neid, kes seda muidu ei teeks. Digitaalse valitsemise üheks näiteks ongi eelnõude esitamine arvamuse avaldamiseks ja kodanike arvamuste ja ettepanekute koondamine neile. Digitaalse valitsemise eeliseks peetakse, et kodanikud võivad arvamuse avaldamisel olla julgemad, kuna e-kirja kirjutamine või vormi täitmine on lihtsam kui käsitsi kirjutamine või koosolekul arvamuse avaldamine. Digitaalse valitsemisega kaasneb aga oht kodanikest kaugeneda. Lisaks eeldab digitaalse valitsemise rakendamine kulutusi infokanalite loomiseks ja teatud infotehnoloogiliste teadmiste taset. (Farazmand 2012, 237-238; Anduiza et al. 2010, 358).

Osalemine

Osalemiseks peetakse kodanike aktiivset osalemist otsuste tegemise ja poliitika kujundamise protsessis. Osalemises võtavad kodanikud aktiivse rolli, teevad ettepanekuid jm, ent lõplik otsuste langetamise roll jääb avalikule võimule. Osalemine on kodanike kaasamise kõrgeim tase, mis on eriti oluline tundlikel teemadel, kus konsensuse leidmine on võtmetähtsusega. Levinud meetodiks on kodanike osalemine nõustavates kogudes, töörühmades jm. Võrreldes eelmistega on osalemine selgelt olulisem institutsionaliseeritud kaasamise viis, sest võimaldab osaleda erineva tausta, teadmiste ja oskustega kodanikel. Teisalt nõuab selline meetod avalikult võimult rohkem panustamist, sest eeldab teatavat regulaarsust ning kokkulepitud protsessi järgimist. Nõustavates kogudes osalema kutsumisega kaasneb avalikule võimule legitiimsuse kaotamise oht, kui meetodit kasutatakse formaalselt, mitte sisuliselt. (OECD 2001, 16; Farazmand 2012, 235-236; Popescu 2013, 99).

Osalemises on oluline osapoolte vaheline partnerlus (*collaboration, partnership building*), mis tugineb põhimõttel „mida ei saa teha üksinda, saab teha mitmekesi koos”. Koostöös ellu viidud algatused on tänu grupikontrollile tulemuslikumad, väljendudes läbimõeldud otsustes ja vähemates eksimustes. Osalemine eeldab kodanikelt organiseerumist ja teatud

institutsionaliseerituse taset, samuti on vältimatu teatud legitiimsuse² tekkimine mõlema osapoolle vaates. Samuti võimaldab osalemine tõsta nii avaliku sektori kui kodanikuühenduste võimekust, sest partnerluse väljund võib olla ühiselt loodud asutus, osutatud teenus vm. Võtmesõnadeks on võimu ja vastutuse jagamine ning aruandluskohustuses kokku leppimine. (Farazmand 2012, 236-237; Rowe, Frewer 2005, 255).

Osalemise kõrgeim vorm on ise- ja kaasvalitsemine (*self- and co-governance engagements*) ehk kodanike võimalus hoida otsustajaid vastutavatena, küsida tehtud otsuste kohta jm. Samuti on see võimalus kodanikele avaliku võimu toel teatud avaliku võimu funktsioone või ülesandeid täita ja otsuseid ellu viia. See aitab kaasa demokraatia edenemisele ja kogukonnatunde paranemisele. Iseloomulikeks näideteks on naabrivalve, linnaplaneerimine, ametiühingud jne. (Farazmand 2012, 238-239; Bruña-García, Marey-Pérez 2014, 218). Seega on kodanike osalemisel valitsemises eesmärk jõuda osalemise tasandile, ent see pole võimalik, kui on täitmata teavitamise ja konsulteerimise tasandid.

Kodanike osalemist valitsemises mõjutavad nelja tüüpi kitsaskohad: 1) informatsiooni eelised; 2) eestvedaja olemasolu; 3) osa kodanike soovimatus osaleda; 4) avalikul võimul puudub arusaam kodanikuühenduste olemusest. (Chattopadhyay 2015, 24-25; Beaumont, Nicholls 2008, 89; Swyngedouw 2005, 1999-2001). Esiteks on osalemises eelisseisundis parema ühiskondliku staatusega, majanduslikult kindlustatud ning paremate kommunikatsiooni- vm oskustega kogukonnaliikmed, kes on osalemiseks paremini informeeritud. Avalik võim saab seda kitsaskohta leevendada, luues osalejatele võimalikult võrdsed tingimused ja tagades nn võimude tasakaalu, andes võimaluse osalemiseks ka madalama ühiskondliku staatusega kodanikele. Teiseks sõltub kodanike osalemine tihti eestvedaja olemasolust – kui on olemas nn sädeinimene, tullakse algatustega meelsamini kaasa. Kolmandaks, kuivõrd kõigi kodanike osalemine ei ole kunagi võimalik, ootab avalik võim kodanikuühendustelt kogukonnaliikmete motiveerimist. Sellega kaasneb alati legitiimsuse probleem, s.o küsimus sellest, kelle nimel, huvides või eest kodanikuühendus kõneleb. Teisalt iseloomustab kodanikuühenduste tegevust selektiivsus teemades, millega tegelemist oluliseks peetakse. Neljandaks ei ole avalikul võimul alati täielikku arusaama kodanikuühenduste toimimise põhimõtetest või eesmärkidest, mis tingib mõõdarääkimised ja erinevad ootused. (Chattopadhyay 2015, 24-25; Beaumont, Nicholls 2008, 89; Swyngedouw 2005, 1999-2001).

² Legitiimsuse all mõeldakse siin ja edaspidi küsimust sellest, kelle eest või nimel kõneldakse või keda esitatakse.

1.3. Kodanike roll koosloomes

Üks kodanike rollidest valitsemises osalemisel on koosloome. Kodanike rolli koosloomes on käsitletud erineva detailsusega (vt Matei, Matei 2011; Bovaird, Löffler 2012; Voorberg et al. 2014a, 7-8), ent läbivalt kirjeldatakse kolme rolli (Voorberg et al. 2014a, 7):

1. kodanikud kui algatajad (*initiator*);
2. kodanikud kui koosloojad (*co-designer*);
3. kodanikud kui koosrakendajad (*co-implementer*).

Oluline on rõhutada, et kodanike rollid võivad teatud ulatuses kattuda. Erinevate autorite tüpoloogiad ja nende seosed on toodud tabelis 2.

Tabel 2. Kodanike rollid koosloomes

		Autorite käsitlus		
		Voorberg et al. 2014a	Matei, Matei 2011	Bovaird, Löffler 2012
Kodanike roll	algatamine	algatamine (<i>initiator</i>)	kooshindamine (<i>co-evaluation</i>)	kooshindamine (<i>co-assessment</i> , <i>co-monitoring</i> , <i>co-evaluation</i>)
	kujundamine	koosloomine (<i>co-design</i>)	koosloomine (<i>co-design</i>)	koosloomine (<i>co-design</i>)
			koosotsustamine (<i>co-decision making</i>)	koosprioritiseerimine (<i>co-prioritisation</i>)
	teostamine	koosrakendamise (<i>co-implementing</i>)	koostootmine (<i>co-producer</i>)	koosplaneerimine (<i>co-planning</i>)
				koosrahastamine (<i>co-financing</i>)
				koosjuhtimine (<i>co-management</i>)
koososutamine (<i>co-delivery</i>)				

Allikas: Voorberg et al. 2014a, 7-8; Matei, Matei 2011, 17-21; Bovaird, Löffler 2012, 1124.

Kodanikud kui algatajad

Kodanike roll algatajatena seisneb teatud kodanikualgatuste käivitamises, millele avalik võim toetust avaldab. Siia kuulub avaliku võimu otsustele vastandumine, kui kodanikud pole rahul

avaliku võimu otsustega ning otsustatakse midagi iseseisvalt ette võtta. Osalemise teljel on tegemist alt-üles tüüpi lähenemisega. (Voorberg et al. 2014, 7-8; Carr 2012, 408).

Algatajate rolliks võib pidada kodanike rolli kooshindajatena. Kooshindamine võib olla osa koosrakendamise rollist teenuse osutamise lõppetapis (teenuse tarbijatelt tagasiside küsimine teenuse kvaliteedi hindamiseks) või olukorra monitoorimine, mille tulemusena sünnivad teatud kodanikualgatused. (Matei, Matei 2011, 17-21; Bovaird, Löffler 2012, 1124).

Kodanikud kui koosloojad

Kodanike roll koosloojatena seisneb võimaluses kaasa rääkida teenuse sisu kujundamises. Osalemise teljel on tegemist koostööga, kus otsused sünnivad mõlema osapoole panusena. Kodanikke käsitletakse partneritena, kes võtavad aktiivse rolli läbirääkimistes ja panustavad kogukonna stabiilsusse ja heakorda. (Voorberg et al. 2014a, 7-8; Carr 2012, 407-408).

Koosloomise roll hõlmab teenuse osutamisel selle kasutajatega, nende arvamuste ja vajadustega arvestamist ning kodanikele avalikku elu puudutavate küsimuste otsustamise õiguse andmist. Viimase hea näide on kaasava eelarve koostamise protsess. Koosloomise rollis aitavad kodanikud avalikul võimul otsustada või prioriteete seada. (Matei, Matei 2011, 17-21; Bovaird, Löffler 2012, 1124).

Kodanikud kui koosrakendajad

Kodanikud koosrakendajatena osutavad peamiselt (avalikke) teenuseid koos avaliku võimuga, kus kodanikel on otsuste elluviimise roll. Kodanikke võib käsitleda avaliku võimu ideekaaslaste või sellega läbikäijatena (*associate*), kellel on valitsemises ja läbirääkimistes piiratud roll. Kodanikega võidakse arutada teatud küsimusi, ent kodanikel puuduvad neis protsessides otsustamise hoovad. Osalemise teljel on tegemist ülalt-alla tüüpi lähenemisega. (Voorberg et al. 2014, 7-8; Carr, 2012, 408).

Koosrakendamise alla kuulub peamiselt kodanike koostootmise roll, st kodanikud kui koosplaneerijad, -rahastajad, -juhtijad ja -pakkujad. Koosrakendamine on lai termin, mis koondab peamisi teenuste osutamise seotud etappe. Näiteks kuulub koosrakendamise alla osalemine teenuste osutamise planeerimises (ent mitte teenuse sisu ja osutamise viisi küsimustes), kokku leppimine teenuste koos rahastamise küsimustes (nt kohalike maksude näol), kodanikega koos mingite struktuuride juhtimises osalemine (nt kooli hoolekogudes) ning teatud

(avalike) teenuste pakkumine koos kodanike või nende ühendustega. Viimase heaks näiteks on naabrivalve teenus. (Matei, Matei 2011, 17-21; Bovaird, Löffler 2012, 1124).

Lisaks ülaltoodule võib omamoodi rolliks lugeda ka rolli puudumist. Kodanikud võivad olla kõrvaltvaatajad, kus neil pole ambitsiooni osaleda, ent täidetakse kehtestatud reegleid või seadusi (Carr 2012, 408). Rolli puudumine on seotud klassikalise avaliku halduse ja kodanike käsitlemisega klientidena (Osborne 2006).

1.4. Kodanikuühenduste tüpoloogia

Avaliku võimu ja kodanikuühenduste koostöö tegemise põhjuseid avab kodanikuühenduste tüpologiseerimine. Selleks on erinevaid võimalusi, kuid levinuimad on kodanikuühenduste jaotamine rolli järgi ühiskonnas või organisatsiooni tüübi järgi (tabel 3), mis aitab peale koostöö tegemise põhjuste selgitada ka koostöö tegemise viise.

Tabel 3. Võimalused kodanikuühenduste tüpologiseerimiseks

Roll ühiskonnas	Organisatsiooni tüüp			
	liikmes-organisatsioon	huvikaitse-organisatsioon	teenuseid osutav organisatsioon	tugi-organisatsioon
majanduslik				
poliitiline				
sotsiaalne				

Allikas: Putnam 1993; Edwards 2004, 13-15; Zimmer et al. 2004, 695-696

Kodanikuühendusi saab jagada nende **rolli järgi ühiskonnas** (Putnam 1993; Edwards 2004, 13-15):

1. majanduslik roll;
2. poliitiline roll;
3. sotsiaalne roll.

Kodanikuühendused aitavad ennetada ja lahendada ühiskondlikke probleeme (majanduslik ja sotsiaalne roll), osalevad kogukonda ja riiki puudutavate otsuste tegemises ja elluviimises (poliitiline roll) ning aitavad parandada ühiskonna sidusust, usaldust ja koostööd (sotsiaalne roll) (Putnam 1993; Edwards 2004, 13-15).

Kodanikuühenduste majanduslik roll seisneb elukeskkonna kujundamises ja teenuste pakkumises seal, kus turg ega avalik sektor seda ei tee. Samuti panustavad kodanikuühendused sotsiaalsete väärtuste, võrgustike ja institutsioonide edendamisse, mis loovad eeldused turumajanduseks. (Edwards 2004, 13-14). Kodanikuühenduste tugevuseks peetakse ühiskonna haavatumate rühmade huvide eest seismist (Schmid 2001, 30).

Kodanikuühenduste sotsiaalse rollina mõistetakse kultuurielu ja nn intellektuaalse innovatsiooni edendamist, st kodanikuõiguste ja -kohustuste õpetamist, kodanikuhariduse levitamist ning sotsiaalsete normide kehtestamist ühiskonnas, mis aitavad kaasa stabiilse ühiskonna tekkele. Viimase võib kokku võtta sotsiaalse kapitali terminiga, mida nähakse ühistegevuse olulise komponendi ja sotsiaalsete sidemete loomisele kaasa aitajana. (Edwards 2004, 13). Samuti aitavad kodanikuühendused kaasa elanike ideede elluviimisele, toetades altruistlikke algatusi (Schmid 2001, 30).

Kodanikuühenduste poliitiline roll tähendab avaliku võimu ja äri sektori suhete tasakaalustajaks olemist. Kodanikuühendused aitavad kaasa läbipaistvuse, legitiimsuse jt hea valitsemise (*good governance*) tunnustele (Edwards 2004, 14-15). Kodanikuühendusi nähakse innovaatoritena, kelle tegutsemist ei takista bürokraatia ning kes saavad eksperimenteerida lahendustega, millega avalikul võimul oleks raskusi (Schmid 2001, 30).

Ülaltoodud kolmest rollist on magistritöö mõttes olulisim kodanikuühenduste sotsiaalne roll, ent kodanikuühendused võivad täita mitut rolli samaaegselt ning selget piiri nende vahele tõmmata ei ole võimalik. Üldiselt keskenduvad organisatsioonid kas ekspressiivsetele või instrumentaalsetele eesmärkidele, st koostegutsemine on organisatsioonidele eesmärk *per se* (nt laulukoorid, klubid, üliõpilasseltsid, huviringid) või vahend huvide realiseerimiseks (nt huvikaitse, teenuste osutamine, kohaliku elu edendamine).

Teiseks võib kodanikuühendusi tüpologiseerida **organisatsiooni tüübi järgi** (Zimmer et al. 2004, 695-696):

1. liikmesorganisatsioonid (*membership organizations*);
2. huvikaitseorganisatsioonid (*interest organizations*);
3. teenuseid osutavad organisatsioonid (*service organizations*);
4. tugiorganisatsioonid (*support organizations*).

Liikmesorganisatsioonid tegutsevad peamiselt liikmete huvides ja liikmete tegevus ongi nende põhitegevus. Klassikalised liikmesorganisatsioonid on spordi- jm klubid. Sellised organisatsioonid aitavad juurutada ühistegevuse väärtusi ja luua sotsiaalset kapitali. Liikmesorganisatsioonide puhul pole oluline, millega, vaid kuidas nad tegelevad. Huvikaitseorganisatsioonid aga seisavad teatud huvide eest, esindavad ja edendavad neid – näiteks seisavad vähemuste või kogu ühiskonna eest. Klassikalised näited on ametiühingud ning erialaliidud ning loodushoiule või terviseedendusele suunatud organisatsioonid. (Zimmer et al. 2004, 695).

Teenuseid osutavad organisatsioonid osutavad neid liikmetele või laiemale sihtrühmale. Klassikalised näited on lasteaedu või erakoole ning naiste või loomade varjupaiku haldavad organisatsioonid ja vabatahtlikud päästeühingud. Tugiorganisatsioonid aga tegelevad ressursside vahendamisega, et toetada vähemate võimalustega elanikke või algatusi. Selle tüübi klassikalised näited on heategevus- ning uuringute ja teadustööde läbiviimist toetavad organisatsioonid. (*Ibid.*, 696).

Magistritöös käsitletud asumiseltsid ehk kogukonnaorganisatsioonid (*community organizations*) on kodanikuühendused, mis on kasvanud välja kogukonnaliikmete soovist saavutada altruistlikke eesmärke nagu sotsiaalse õigluse ja heaolu tagamine (Schmid 2001, 30). Asumiseltsid paigutuvad liikmes-, huvikaitse- ja teenuseid osutavate organisatsioonide vahele, keskendudes eelkõige poliitilistele ja sotsiaalsete rollide täitmisele ühiskonnas (tabel 4). Üldistatult tegutsevad asumiseltsid instrumentaalsete eesmärkide nimel, kus koostegutsemine on vahend, mitte eesmärk.

Tabel 4. Asumiseltside paigutumine kodanikuühenduste tüpoloogias

Roll ühiskonnas	Organisatsiooni tüüp			
	liikmes-organisatsioon	huvikaitse-organisatsioon	teenuseid osutav organisatsioon	tugi-organisatsioon
majanduslik				
poliitiline	asumiseltsid			
sotsiaalne				

Allikas: Putnam 1993; Edwards 2004, 13-15; Zimmer et al. 2004, 695-696; Schmid 2001, 30

Asumiseltsid on seega organisatsioonid, mis oma eesmärkide elluviimiseks tegelevad vähemalt mõne neile omase tegevusega (Schmid 2001, 30):

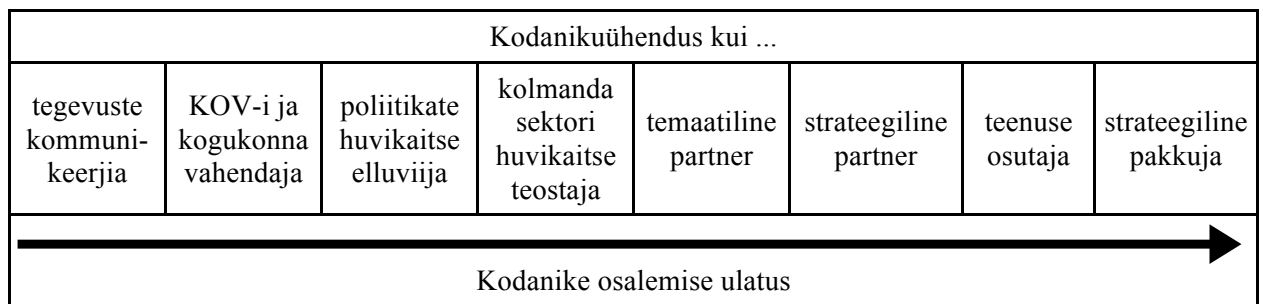
1. osutavad (avalikke) teenuseid, mida avalik sektor ei suuda või ei soovi pakkuda, vastates kodanike vajadustele;
2. tegutsevad innovaatoritena, kombates uusi koostöövorme ning otsides innovatiivseid lahendusi ühiskonnas valitsevatele probleemidele;
3. rahuldavad oma sihtrühma vajadusi, kes soovivad osaleda poliitika kujundamises;
4. pakuvad kogukonnaliikmetele osalemisplatvormi, aidates nii kaasa demokraatlike väärtuste edendamisele;
5. toetavad ideoloogiaid, mis aitavad kaasa kogukonnaliikmete heaolule;
6. aitavad levitada mõtteviisi, et koos tegutsedes on võimalik saavutada rohkem kui üksinda, st edendada osalusdemokraatlikke hoiakuid.

Asumiseltside tekkimise eelduseks on kogukonnaliikmete soov aidata kaasa piirkonna arengule ja nende seotus piirkonnaga. Samas on olulisel kohal organiseerunud seltsi asutamine *per se*, mis aitab kaasa selgemalt korraldatud tegevusele ja sisemisele tööjaotusele ning loob platvormi partneritega suhtlemiseks. Samuti võimaldab organisatsiooni olemasolu aidata kaasa eesmärkide jätkusuutlikkusele ja nende elluviimise järjekindlusele. (Brown et al. 2003; Gorenak, Košir 2012, 563).

Põhjusi, miks asumiseltsid organisatsioonina kohaliku elu korraldamisse panustada soovivad, leiab ülaltoodud asumiseltside tegevustest. Kohaliku elu korraldamises kaasa rääkimine eeldab teadmisi ja oskusi poliitilistest, majanduslikest jt linnakeskkonna kujundamisega seotud väärtustest. Seega sõltub osalemise võimekus kogukonnaliikmete suutlikkusest moodustada organisatsioon, mis suudaks seista kogukonda puudutavate küsimuste eest. (Speeter 1978).

1.5. Asumiseltside ja kohaliku omavalitsuse koostöö

Kodanikuühenduste ja avaliku võimu koostöövormid, millest koosloome kitsaskohtade analüüsimisel lähtuda, jagunevad kaheksaks ning on toodud alloleval joonisel 3. Kirjeldatud koostöövormid ei ole üksteist välistavad, ent on ideaalis lineaarselt seotud, st kõrgeima kodanike osalemisega koostöövormi kasutamine on võimalik vaid koos eelnevatega. Koostöövormide kasutamine sõltub avaliku võimu valmisolekust arvestada kodanike panusega ning kodanike valmisolekust selleks. (Jackson 2010).

Allikas: Jackson 2010, 23

Joonis 3. Kodanikuühenduste koostöövormid KOV-iga

Esiteks kommunikeerivad kodanikuühendused oma tegevust – levitavad infot postiloendites ja uudiskirjades, avaldavad materjale ja artikleid. Kommunikeerimise eesmärk on hoida oma siht- ja sidusrühmi ning avalikku võimu kursis kogukonnas toimuvaga. See tõstab avaliku võimu teadlikkust kodanikuühenduste tegevusest ning aitab ametnikel kaardistada võimalikke partnereid ja kodanikuühenduse kaudu edastada kogukonnale olulist infot. Kommunikeerimisel on info jagamine kontrollimatu – teave jõuab paljudeni, ent kõik ei ole sellest huvitatud. (Arnstein 1969, 218; Department of the Environment... 2014, 43-44; Jackson 2010, 24; Rowe, Frewer 2005, 268).

Teiseks tegutsevad kodanikuühendused vahendajatena KOV-i ja kogukonna vahel, sest kodanikuühendustel on sageli parim teadmine kogukonna vajadustest ning suutlikkus teemasid kohalikul tasandil tõstatada. Tihti usaldatakse kogukonnas kodanikuühendusi rohkem kui avalikku võimu, seega on kodanikuühendustel võimalus osaleda otsuste tegemise protsessis, kaitstes kogukonna huve. Avaliku võimu vaates on kodanikuühenduste abiga võimalik viia teatud küsimused kogukondadeni. Info liikumine on kontrollitum ja struktureeritum kui eelmise puhul. (Arnstein 1969, 218-219; Department of the Environment... 2014, 43-44; Jackson 2010, 24; Rowe, Frewer 2005, 256).

Kolmandaks tegutsevad kodanikuühendused poliitikate huvide kaitsjatena – koguvad, mõtestavad lahti ja vahendavad poliitilise tasandi otsuseid filtreeritud kujul kogukonnale. See on seotud eelmisega, ent on struktureeritum, sest kodanikuühendustelt oodatakse osalemist erinevates kogukonda puudutavates töörühmades. See aitab kodanikuühendusel koguda tunnustust ja legitiimsust nii kogukonna kui avaliku võimu silmis. Poliitikate huvikaitse eesmärk on saada sidusrühmadelt sisendit neid puudutava kohta. Edasiseks koostööks on see oluline koostöövorm, sest kodanikuühenduste tõsiseltvõetavuse ja nende osalemise vajalikkuse

selgitamisest sõltub kodanikuühenduste huvi koostöö tegemise vastu. Meetoditena kasutab avalik võim konsultatsioonidokumente, avalikke arutelusid ja kohtumisi. (Arnstein 1969, 219; Department of the Environment... 2014, 43-44; Jackson 2010, 25).

Neljandaks tegutsevad kodanikuühendused kolmanda sektori huvide kaitsjatena. Kodanikuühendused kuuluvad sageli ise või katusorganisatsiooni kaudu erinevaid otsuseid tegevatesse ümarlaudadesse jms, mis võimaldab neil olulisi teemasid tõstatades panustada kolmanda sektori arendamisse. See tähendab, et kodanikuühendused saavad neid puudutavaid teemasid tõstatada teiste kodanikuühenduste ringis, kaasates seotud osapooli. Samuti on kodanikuühendustel võimalik saada tuge või nõu teistelt kodanikuühendustelt. Avaliku võimu vaates võimaldab see koostöövorm jõuda seni mingil põhjusel kõrvale jäänud osapoolteni. (Arnstein 1969, 220; Department of the Environment... 2014, 43-44; Jackson 2010, 25).

Viiendaks tugineb kodanikuühenduse ja avaliku võimu temaatiline partnerlus arusaamal, et kodanikuühendused keskenduvad nendele olulistele küsimustele või teemadele. Kodanikuühendustel on kindlas valdkonnas põhjalikud teadmised, nad jagavad selles ekspertiisi ning neid kutsutakse kaasa rääkima. Selline koostöövorm on oluline, sest võimaldab kodanikuühendusel spetsialiseeruda ning avalikul sektoril kasvatada tugev partner kindlal teemal. Selline vorm on osalemise tunnustega, struktureeritud ning kontrollitud info liikumise ja osalejatega. Samuti muutub oluliseks kodanikuühenduste institutsionaliseeritus. (Arnstein 1969, 221-222; Department of the Environment... 2014, 43-44; Jackson 2010, 26; Rowe, Frewer 2005, 281).

Kuuendaks saavad kodanikuühendused avaliku võimuga koostööd teha valdkondade ja teemade üleselt, osaledes suuremate küsimuste otsustamises. Sellisel juhul on tegemist sarnase lähenemisega nagu temaatilises partnerluseski, ent võimaldab leppida erinevates teemades kokku erinev tööjaotus ja panustamise ulatus. Kodanikuühenduste roll kasvab ning olulisemaks muutub küsimus võimu jagamisest. Sageli tuleb strateegilise partnerluse initsiatiiv kodanikuühenduselt, ent avalik võim saab kodanikuühenduste panust väärtustada tegevustoetuse pakkumise, suurema rolli andmise ning osalejate arvamuse arvestamisega. Ka see on struktureeritud ning kontrollitud info liikumise ja osalejatega. Heaks näiteks on avaliku võimu ja kodanike esinduskogud (*town meeting*). (Arnstein 1969, 222; Jackson 2010, 26-27; Rowe, Frewer 2005, 282).

Seitsmendaks saavad kodanikuühendused osutada neile delegeeritud avalikke teenuseid. Tegemist on klassikalise lepingulise delegeerimise vormiga, kus avalik võim kaasab kodanikuühenduse avaliku sektori ülesannete elluviimisse, määrab teenuse olemuse, ulatuse jms ning tagab rahastuse, kuid säilitab teenuse osutamise vastutuse. (Alford, O'Flynn 2004, 85-87; Jackson 2010, 27).

Kaheksandaks koostöövormiks on kodanikuühendus strateegilise pakkuja või osutajana. Kui kodanikuühendusel on piisavalt koostöökogemusi, võib KOV neile usaldada kogu valdkond koos eesmärgipüstituse ja tulemuste hindamisega. Kui avalike teenuste osutamine on üks viis koostööks, siis strateegiliseks pakkujaks olemisega on võimalik kohaliku elu korraldamisele märkimisväärselt kaasa aidata. Näiteks saab kodanikuühendusele usaldada teatud eelarve kasutamise, programmide elluviimise vm, kus KOV otsustamisse ei sekku. (Arnstein 1969, 223; Jackson 2010, 28).

Ülaltoodud kaheksast koostöövormist on magistritöö mõttes ja asumiseltside kontekstis aktuaalsed kõik nimetatud, ent teistest rohkem tegevuste kommunikeerija, KOV-i ja kogukonna vahendaja, poliitikate huvikaitse elluviija või temaatilise partneri koostöövormid.

2. KODANIKUÜHISKOND JA ASUMISELTSID EESTIS

Eesti kodanikuühiskonda iseloomustab soodne õiguslik keskkond, kus kodanikuühendusi saab registreerida kiiresti ja avalik võim ei sea kodanikuühenduste asutamisele liigseid piiranguid. (United States Agency... 2014). Kodanikuühenduste asutamisel saab valida kolme tegutsemisvormi vahel – mittetulundusühing (MTÜ), sihtasutus (SA) või seltsing. Kõigis tegutsemisvormides võib teenida tulu, kuid seda ei või liikmete vahel jaotada, vaid peab kasutama põhikirjaliste eesmärkide saavutamiseks. Erinevus seisneb otsuste tegemise tasandis – MTÜ-s otsustavad liikmed ehk üldkoosolek, SA-s nõukogu ja asutajad, seltsingut juhivad seltsinglased omavaheliste kokkulepete järgi³.

Eestis tegutseb 2015. aasta alguse seisuga 31 581 mittetulundusühendust, kellest 813 on SA-d, ülejäänud MTÜ-d. Umbes pooled MTÜ-dest on ehitiste või maatükkide ühiseks majandamiseks loodud korteri-, garaaži- jms ühistud. (Siseministeerium 2015a). Organisatsioone, kelle põhitegevusala on piirkondliku või kohaliku elu edendamine ja toetamine⁴, on 2014. aasta lõpu seisuga 1 655. Nende hulka kuuluvad maaelu propageerivad ühendused, naisliikumised ja naisteühendused, külaliikumised ja -seltsid ning kohalikku arengut toetavad organisatsioonid. (Registrite ja Infosüsteemide Keskus 2014).

Asumiselts ei ole juriidiliselt määratletud, ent asumiseltsid ise on end defineerinud kui „geograafilises piirkonnas tegutsev vabaühendus, mille eesmärgiks on parandada piirkonna elukeskkonda. Selleks vahendab selts kohalike elanike, linnavõimu jt asjasse puutuvate osapoolte (...) vahelist koostööd.” (Linnaidee 2015). Kodanikuühenduste tegutsemiseks vajalikku õiguskeskkonda kujundavad näiteks mittetulundusühingute, sihtasutuste-, võlaõigus-,

³ Mittetulundusühingute seadus (RT I, 21.06.2014, 42), Sihtasutuste seadus (RT I, 21.06.2014, 49), Võlaõigusseadus (RT I, 11.04.2014, 13).

⁴ EMTAK tegevusala 94992.

raamatupidamise, tulu-, sotsiaal-, käibemaksuseadus jt. Kodanikuühenduste koostööks KOV-idega loob raamistiku kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse⁵ (KOKS) § 6, mis sätestab KOV-i ülesanded ning näeb ette, millistes valdkondades on koostöö võimalik.

KOV-ide ja kodanikuühenduste koostöö toimub mingil moel kõigis Eesti KOV-ides. 63% KOV-ideist näeb koostööna kodanikuühenduste tegevuse või projektide rahalist toetamist, 30% aitab levitada kodanikuühendustest ja nende tegevusest infot ning neljandik KOV-ideist kaasab kodanikuühendusi kohaliku elu küsimustesse või hoiab end kodanikuühenduste tegevusega kursis. Kõigest 6% KOV-ideist kaasab kodanikuühendusi elanikelt ja/või avalike teenuste kasutajatelt tagasiside kogumisse, tegevuste tulemuste hindamiseks või konsulteerib kodanikuühendustega avalike teenuste vajaduse ja mahu täpsustamiseks. (Uus et al. 2014, 51-52).

2013. a tegutses Eestis üle tuhande külaseltsi – neist u 600 MTÜ-d, ülejäänud maapiirkonnas tegutsevad seltsingud. Lisaks tegutseb u poolsada külade koostööühendust ümarlaua, liidu, kogu või seltsina (Vihma, Lippus 2014, 7; Eesti Külaliikumine Kodukant 2015; Siseministeerium 2015b). Linnalisi asumiseltse on Eestis 30, neist 24 tegutseb Tallinnas (Vihma, Lippus 2014, 8).

⁵ Kohaliku omavalitsuse korralduse seadus (RT I, 12.07.2014, 79).

3. TALLINNA LINNAASUTUSTE JA ASUMISELTSIDE KOOSTÖÖ

3.1. Metoodika

Tallinna linnaasutuste ja asumiseltside koostöö uurimus viidi läbi kolmes etapis – anonüümsed poolstruktureeritud intervjuud asumiseltside ekspertidega, struktureeritud veebiküsitlus Tallinna asumiseltsides ja linnaasutustes ning poolstruktureeritud intervjuud linnaasutuste ametnikega.

Uurimus põhineb viiel poolstruktureeritud intervjuul ja 51 vastajaga veebiküsitlusest kogutud andmetel. Intervjuude loend on esitatud lisas 1. Vastajate anonüümsuse tagamiseks intervjuud kodeeriti. Kuna küsitlusele vastajaid oli vähe, ei ole nende pinnalt võimalik teha üldistatud järeldusi, kuid saab anda hinnanguid ja näidata teatud seaduspärasusi.

Esmalt viidi läbi kolm anonüümset poolstruktureeritud intervjuud, et saada selgem arusaam valdkonnast ning valmistada ette veebiküsitlus Tallinna asumiseltsidele ja linnaasutustele. Poolstruktureeritud intervjuudega uuriti kitsaskohti asumiseltside ja linnaasutuste koostöös ning nende põhjuseid. Poolstruktureeritud intervjuude kasutamist peetakse sobivaks, kui eesmärk on leida uusi, seni katmata aspekte. Samuti võimaldab meetod täpsustada või selgitada nii küsimusi kui vastuseid. (Johnson 2002, 90). Intervjuud viidi läbi kolme asumiseltside eksperdiga, kellel on asumiseltsis tegutsemise kogemus, kes tegutseb asumiseltsis või kes on panustanud asumiseltside ja linnaasutuste koostöö edendamisse.

Teiseks viidi läbi küsitlus asumiseltsides. Valimisse kuulusid kõik Tallinnas tegutsevad registreeritud 24 asumiseltsi. Küsitlus saadeti asumiseltside üld- või juhatuse liikme e-posti aadressile, lisaks 22 asumiseltsi *Facebook*’i gruppidesse. Kahel asumiseltsil teadaolevalt selline suhtluskanal puudus. Vastata paluti asumiseltsi tegevusega seotud isikutel – juhatuse liikmetel, liikmetel, asutajaliikmetel ning töötajatel. Lisaks oli vastajatel valida variant „muu”, kui nad tunnetasid endal asumiseltsis muud rolli. Kokku täitis ankeedi lõpuni 31 vastajat 19

asumiseltsist. Enamik vastajaid olid praegused ja endised juhatuse liikmed (42), liikmed (26%) või asutajaliikmed (16%). Ülejäänud olid asumiseltsi tegevustes muud moodi osalejad või piirkonna elanikud (16%).

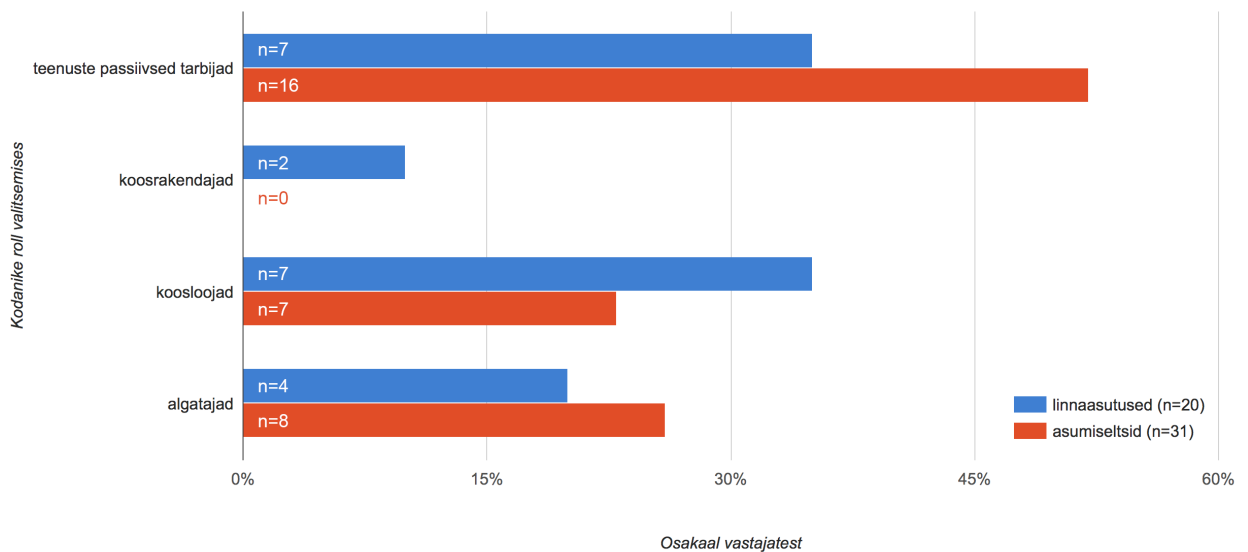
Analoogne küsitlus viidi läbi ka linnaasutustes. Valimisse kuulusid kõik kaheksa linnaosa valitsust ja 11 Tallinna linnaasutust, kelle põhikirjaline eesmärk haakus kodanike kaasamise või asumiseltside tegevusega. Küsitlus saadeti asutuse juhtidele ja nende asetäitjatele, linnaosa vanematele ja nende asetäitjatele ning kõigi organisatsioonide üldisele e-posti aadressile. Kokku täitis ankeedi lõpuni 20 vastajat 11 organisatsioonist, ühe vastaja linnaosa valitsus ei olnud tuvastatav. Enamik vastajaid olid spetsialistid, vanemspetsialistid või eksperdid (70%), ülejäänud osakonnajuhatajad (15%), linnaosa vanemad või nende asetäitjad (10%), ametite juhatajad või nende asetäitjad (5%).

Kolmandaks viidi läbi kaks poolstruktureeritud intervjuud kodanike kaasamisega kokku puutuvate Tallinna linnaasutuste pikaajaste ametnikega, et lisaks linnaasutuste vastustele põhjalikumalt uurida asumiseltside kaasamise olulisust, takistusi koostöös jms. See võimaldas näha laiemat pilti ning uurida koostöö muutumist ajas.

Järgnevalt antakse ülevaade uurimuse tulemustest. Esmalt käsitletakse kodanike rolli valitsemises ja asumiseltside rolli kogukonnas, seejärel linnaasutuste ja asumiseltside koostöö tegemise tagamaid. Uurimuse tulemuste osa lõpetavad linnaasutuste ja asumiseltside koostöövormid. Selline ülesehitus loob aluse diskussiooniks, kus analüüsitakse põhjuseid, takistusi ning võimalusi koostöö parandamiseks. Joonised põhinevad osakaaludel, ent paremaks loetavuseks on lisatud vastajate absoluutarvud. Tulemusi illustreeritakse väljavõtetega avatud vastustest ja intervjuudest.

3.2. Kodanike roll valitsemises

Enamik vastajatest näeb kodanikke teenuste passiivsete tarbijatena, kuigi linnaasutuste ja asumiseltside vastustest ilmnesid erinevused. Teatud löhe ilmnes kodanikel koosrakendaja rolli nägemises – linnaasutused pidasid seda mõnevõrra oluliseks, asumiseltsid mitte. Vastajate hinnang tänasele kodanike rollile valitsemises on toodud joonisel 4.

Koostaja: Marten Lauri

Joonis 4. Kodanike roll valitsemises linnaasutuste ja asumiseltside võrdluses

Linnaasutustest leidis umbes kolmandik, et kodanikud on passiivsed teenuste tarbijad ning kolmandik, et koosloojad. Asumiseltside vastajate nägemus oli kriitilisem – üle poole (52%) leidis, et kodanike roll valitsemises piirdub teenuste passiivse tarbijaga. Samal ajal tajus veerand asumiseltside vastajatest kodanikel koosloojate ning veerand algatajate rolli. Algatajate rolli hindasid valitsevaks kõigest 20% linnaasutuste vastajatest. Kui linnaasutustest pidas 10% vastajatest valitsevaks koosrakendajate rolli, siis asumiseltside vastajad sellist rolli kodanikel ei näinud.

Samas mainiti linnaametnike intervjuudes, et kodanikud muutuvad aktiivsemaks. Kui taasiseseisvumisaja algusaastatel organiseeritud kodanikuliikumist ei esinenud, siis järk-järgult on kodanikud aktiivsemaks muutunud, protestides ühel või teisel teemal ning hiljem asumiseltsidesse koondudes.

Mõlema rühma vastustest joonistus välja, et oluliseks peetakse osalemise ja konsulteerimise tunnustega tegevusi – kodanike teavitamist ning kogukonna eestvedajatega ja liikmetega kohtumist. Mõlemal juhul pidas seda oluliseks umbes 90% vastajatest. Erinevused esinesid kodanikele koos linnaasutustega otsuste tegemise rolli andmise osas, mida asumiseltsid pidasid oluliseks (87%), linnaasutused mõnevõrra vähem (65%). See peegeldab erisusi linnaasutuste ootuste ja asumiseltside valmisoleku vahel, st asumiseltsid oleksid valmis sellist rolli võtma, ent linnaasutused on ses osas pigem skeptilised.

„Kui seltsidele anda (...) homme suurem otsustusõigus, siis see ei toimiks.” (Intervjuu A)

Sarnasused joonistusid välja ka kodanikega konsulteerimises – kodanikele silmast silma tagasiside andmist ning kodanike kaasamist nõustavatesse kogudesse pidasid mõlema rühma vastajad oluliseks (74% asumiseltsidest ja 80% linnaasutustest). Osalemisega seotud vastused, kus kodanikele iseseisvat otsuste tegemise rolli olulisust hindasid nii asumiseltsid (54%) kui linnaasutused (30%) vähem oluliseks, peegeldavad koostöö olulisust, mitte ühe osapoolte, isegi, kui see on asumiselts, iseseisvat tegutsemist. Seda võib tõlgendada osapoolte vastastikuse usalduse näitajana.

3.3. Asumiseltside roll kogukonnas

Asumiseltside rolli kogukonnas tajusid mõlemad osapooled sarnaselt. Eelkõige oli mõlemale oluline, et asumiselts levitaks koostegutsemise mõtteviisi ja looks kogukonnaliikmetele võimalused kohaliku elu küsimustes osalemiseks. Mõlemal juhul peeti asumiseltsi rolli avalike teenuste osutajana väikeseks, kuigi asumiseltsid näeksid endal tulevikus sellist rolli meelsamini kui linnaasutused.

Asumiseltsi asutamise põhjustena pidasid asumiseltsid olulisimaks kohaliku eluga seotud küsimusi – kohalike probleemide lahendamist (87%), kogukonna liikmetele võimaluse pakkumist kohaliku elu küsimustes osalemiseks (74%) ja piirkonna elanikega läbi käimist (68%). Vähem märgiti sotsiaalse innovatsiooniga seotud aspekte nagu uute koostöövormide katsetamine (29%) või uudsete lahenduste otsimine ühiskondlikele probleemidele (35%). Kuigi intervjuudest kumas läbi, et asumiseltsi asutatakse vastuseisuks linnaasutuste otsustele, märkisid asumiseltsid seda vähem kui kolmandikul juhtudel. Asumiseltsi üldist rolli kogukonnas nähakse asumiseltsides info vahendajana, elanike koondajana, kohalike elanike vaatenurgast oluliste küsimuste tõstatajana ning partnerina linnaasutustele. Sellise erinevuse taga võib olla vaatenurk, et meedias kajastatakse asumiseltside ja linnaasutuste koostööd vastasseisuna, ent tulemuste põhjal tajutakse koostööd teisiti.

„Asumiseltsid on ametniku abimehed (...) ning vahelüli linna ja kodanike vahel.”
(Intervjuu B)

Asumiseltsidele on olulisimad tegevused koostegutsemise olulisuse mõtteviisi levitamine, (90%) ja kogukonna liikmetele võimaluse pakkumine osaleda kohaliku elu küsimustes (84%). Veidi vähem peeti oluliseks heakorra või kogukonna liikmete heaoluga seotud tegevusi ehk asumi heakorra tagamist ja kogukonna liikmete heaolu parandamisele kaasa aitamist (mõlemad 74%). Oluliselt vähem märgiti asumiseltsi rolli avalike teenuste osutajana (13%). Eraldi mainiti asumiseltsi rolli kogukonna liikmete kokkutoojana, st ühisürituste või -tegevuste algatajana ja info levitaja, samuti ühiste seisukohtade otsijana asumi probleemidele lahenduste leidmisel. Seega on asumiseltsidele olulised pragmaatilised tegevused, mis aitavad otseselt kaasa kogukonna heaolule ning millel on selgelt mõõdetavad tulemused.

„Asumiseltsid soovivad esmajoones eelkõige koos käia ja midagi (...) konkreetset ära teha.” (Intervjuu D)

Linnaasutuste vastused jagunesid ühtlasemalt – rohkem toodi välja asumiseltsi tegevust koostegutsemise olulisuse mõtteviisi levitajana (70%), vähem avalike teenuste osutamist ja linnaasutuste antud tellimuste täitmist (vastavalt 10% ja 5%). Ülejäänutest peeti olulisemateks asumi heakorra tagamist (55%). See haakub ülal toodud järeltulemustega, et asumiseltside tegevus on oluline just praktilisel tasandil.

„Ma tahaks näha, et asumiseltsid on nagu külaseltsid, kes tegelikult teevadki oma kiigeplatsi ja panevad oma mänguväljaku [püsti] ja teevad selliseid ideid, kuidas saab (...) elukeskkonda paremaks. See on samamoodi nagu mina valiksin endale uusi sõpru – (...) tegijate, mitte juturääkijate hulgast. (...) Mis maksab, on tegu.” (Intervjuu E)

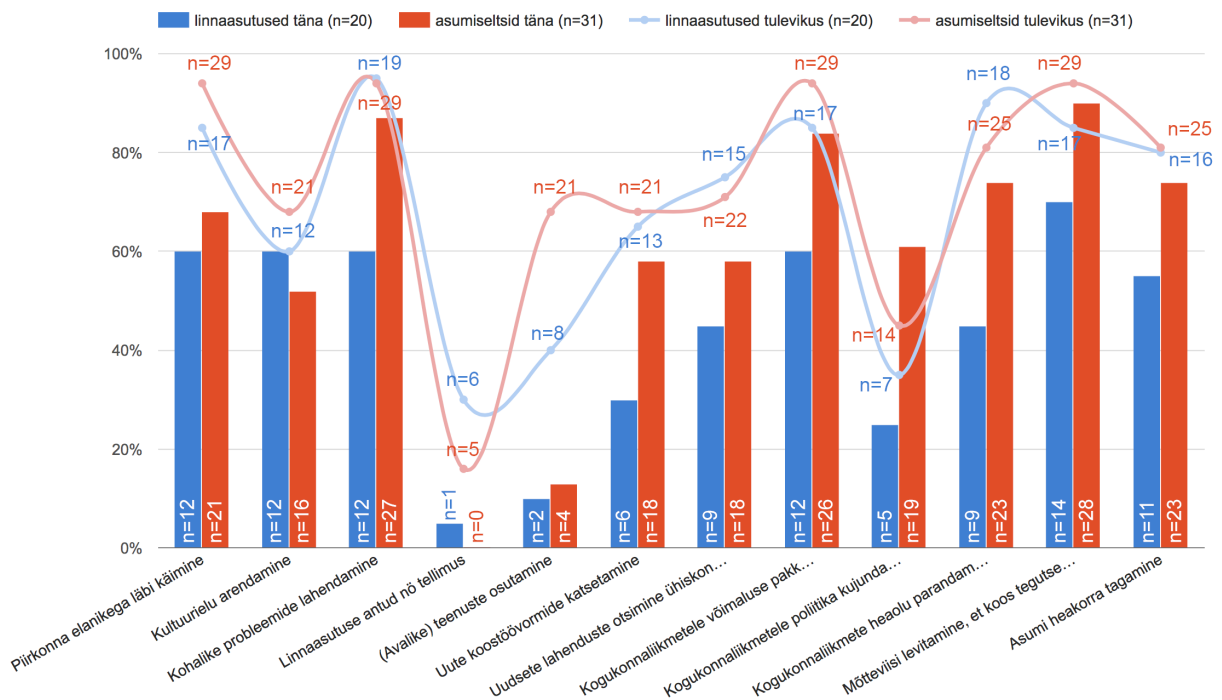
Tulevikurollina näevad asumiseltsid sarnaseid rolle seltsi asutamise põhjustega – piirkonna elanikega läbi käimist, kohalike probleemide lahendamist, kogukonna liikmetele võimaluse pakkumist osaleda kohaliku elu küsimustes ning koostegutsemise mõtteviisi levitamist (kõik 94%). Kõige vähem nähakse asumiseltsi rolli linnaasutuste tellimuse täitjana või pelgalt vastuseisjana linnaasutuste otsustele (vastavalt 16% ja 13%). Seda, et asumiselts ei nähta linnaasutuste tellimuse täitjana, võib tõlgendada seltside iseseisva ja sõltumatu tegutsemise näitajana, kus tellimuse täitjat võidi küsimustes tajuda ülalt-alla otsuste elluviijana.

Sarnaselt ootavad linnaasutused asumiseltsidelt, et nad tegeleksid eelkõige kohalike probleemide lahendamisele kaasa aitamisega (95%). Veidi vähem märgiti kogukonna liikmete heaolu

parandamisele kaasa aitamist (90%), piirkonna elanikega läbi käimist, kogukonna liikmetele võimaluse pakkumist osaleda kohaliku elu küsimustes ning koostegutsemise mõtteviisi levitamist (kõik 85%). Vähem oodatakse asumiseltsilt avalike teenuste osutamist (40%), kogukonna liikmetele poliitika kujundamise protsessis platvormi pakkumist (35%) ja linnaasutuste antud tellimuste täitmist (30%). Ka linnaasutuste puhul võidi tellimuse täitmist pidada passiivse rolli või hierarhilise juhtimise tunnuseks, mis tingis vastuste sellise jaotuse.

„Jah, [asumiseltsel] peab ära kuulama ja arvestama, aga rõhuasetus ei peaks olema (...) vastutöötamisele, vaid just konstruktiivsele ja jõu koondamisele (...), et midagi ära teha. Ma arvan, et see [teatud roll] võiks olla asumiseltsi ja konkreetse linnaosa kokkulepe, et asumiselts tahaks kaasa rääkida nendes ja nendes küsimustes.” (Intervjuu E)

Eelnevalt kirjeldatud linnaasutuste ja asumiseltside nägemus asumiseltside rollist täna ja tulevikus on toodud joonisel 5.

Koostaja: Marten Lauri

Joonis 5. Linnaasutuste ja asumiseltside nägemus asumiseltsi rollist täna ja tulevikus

3.4. Linnaasutuste ja asumiseltside koostöö tegemise põhjused

Küsitlusest selgus, et nii linnaasutused kui asumiseltsid peavad omavahelist koostööd oluliseks, kuigi vastustest selgus erinevus koostöö ajendites – kui linnaasutused peavad oluliseks protsessi, siis asumiseltsid tulemusi.

Koostöö tegemise põhjustest tõid asumiseltside küsimustikule vastajad enim välja mõju ehk seda, et koostöö aitab levitada väärtusi ja põhimõtteid organisatsioonide vahel (58%), mõnevõrra vähem tähelepanu ehk uute kommunikatsioonikanalite leidmist (52%). Samas selgus asumiseltside vastustest, et kuigi asumiseltside võrgustiku kooskäämist peetakse oluliseks (71%), siis selle füüsilist kooskäämist mitte. Viimane tulemus oli üllatav, arvestades, et asumiseltside tegevuses on oluline erinevate osapoolte vaheline avatud suhtlus (Svendsen, Svendsen 2009, 9), ent kõrvutades seda tulemusega, et asumiseltsid peavad koostöös oluliseks tulemusi, on selge, et võrgustiku liikmetele on tähtis selge väljund või eesmärk.

Linnaasutuste ja asumiseltside koostöö tegemise põhjustest märgiti olulisimana võrgustikutööd. Enamik asumiseltsidest (90%) leidis, et asumiseltsi eesmärgi on võimalik saavutada eelkõige koostöö ja võrgustike kaudu, kitsamalt leidsid kõik vastanud, et asumiseltsid peaksid omavahel koostööd tegema.

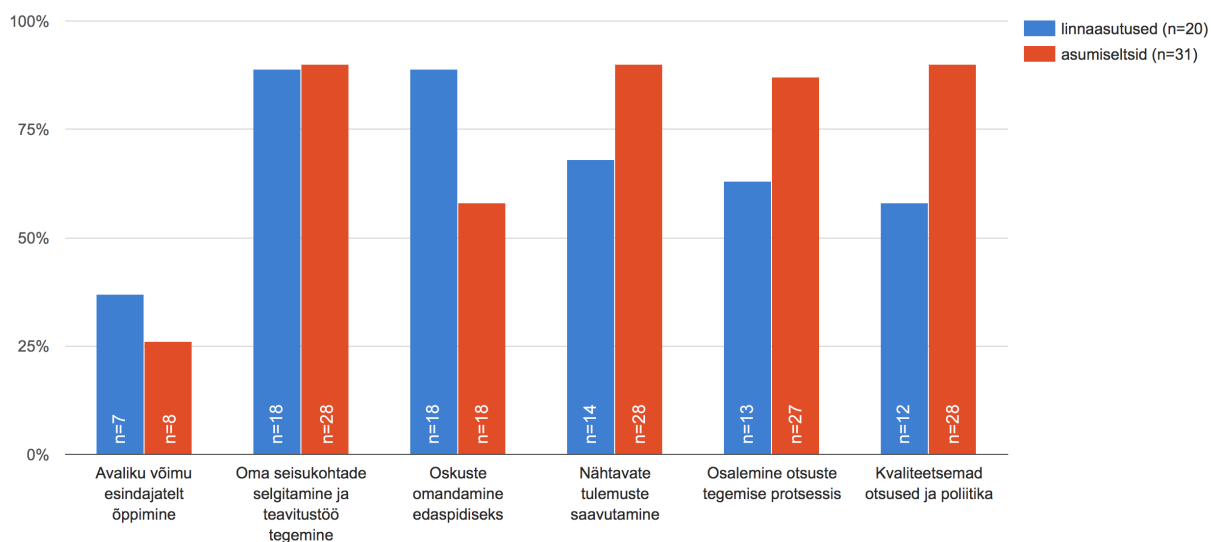
„Üksi ei saa ühtegi, ütleb vanasõna.” (Asumiseltside küsitlusele vastaja)

Samuti leidsid pea kõik (97%) asumiseltsidest vastanud, et asumiseltsid peaksid oma eesmärkide saavutamiseks tegema koostööd linnaasutustega, sest koostöö linnaasutustega võimaldab asumiseltsil jõuda eesmärkideni kiiremini ja paremini informeerituna. Samuti peeti oluliseks linnaasutuste kogemust ja teadmisi, mida asumiseltsidel pole.

„Koostöö [asumiseltside ja linna vahel] on vältimatu, sest kuigi asumiseltsid saavad mõnda asja teha (...) linnaga koostööd tegemata, on enamik teemasid sellised, kus kokkupuude on vältimatu.” Intervjuu C

„[Koostöö tegemine] peab käima vastavalt turunõudlusele. (...) Tegemise pärast ei ole mõtet teha.” (Intervjuu A)

Kui asumiseltsidele on koostöös olulisem tulemus, siis linnaasutustele protsess, mis võib viidata sellele, et konflikt on algusest peale sisse kirjutatud ning osutub koostöö toimimise võtmeküsimuseks. Asumiseltsidele on olulisim nähtavate tulemuste saavutamine (90%), kvaliteetsemad otsused ja poliitika (90%) ning osalemine otsuste tegemise protsessis (87%). Linnaasutustes peeti tulemuste teljel oluliseks ummikseisu vältimist (68%) ja otsuste tõrgeteta ellu viimist (63%), vähem kvaliteetsemate otsuste ja poliitika saavutamist (58%) (joonis 6).

Koostaja: Marten Lauri

Joonis 6. Linnaasutuste ja asumiseltside koostöö tegemise ajendid

Linnaasutustele on koostöö põhjustest olulisemad protsessiga seonduvad – partnerlussuhete loomine, oma seisukohtade selgitamine (mõlemad 89%), vähem asumiseltside esindajatelt õppimine (37%). Protsessi telje ajendid olid asumiseltsidele mõnevõrra vähem olulised.

„(...) kui asumiselts on pigem mõeldud selleks, et teha kriitikat ilma konstruktiivse pooleta, siis kes see tahab sellega koostööd teha, kes ainult norib?” (Intervjuu E)

Oma seisukohtade selgitamist pidasid asumiseltsid protsessis enim oluliseks (90%), edasiseks koostöökaks oskuste omandamist mõnevõrra vähem (58%). Vähem märgiti avaliku võimu esindajatelt õppimist (26%). See võib peegeldada linnaasutuste suhtumist asumiseltsidesse, st linnaasutuste jaoks ei ole selge, millega asumiseltsid tegelikult tegelevad, mis võib tuua kaasa linnaasutuste usaldamatuse asumiseltside vastu.

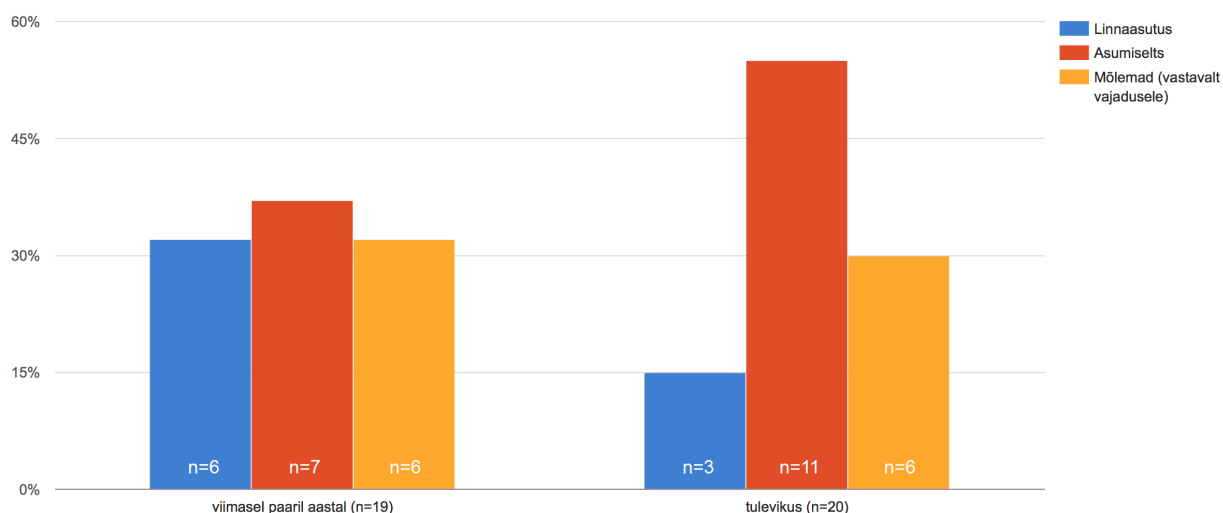
3.5. Linnaasutuste ja asumiseltside koostöövormid

Koostöövormide vaatest saab välja tuua kolm tähelepanekut. Esiteks on asumiseltsidel enim koostöökontakte linnaosa valitsustega ja Linnaplaneerimise ametiga. Teiseks näevad asumiseltsid juriidiliselt registreeritud organisatsiooni vajalikkust koostööks olulisemana kui linnaasutused. Kolmandaks on linnaasutustele olulisemad pikemate plaanide tegemisega seotud koostöövormid, asumiseltsidele aga konkreetsed algatused.

Enamikus linnaasutustes (85%) on ülevaade piirkonnas või valdkonnas tegutsevatest kodanikuühendustest. Seejuures vastas 75% linnaasutustest, et nende asutuses on viimasel paaril aastal tehtud asumiseltsidega koostööd. Viimase paari aasta koostöökontaktidest märkisid asumiseltsid enim linnaosa valitsusi (87%), mõnevõrra vähem Linnaplaneerimise ametit (58%). Tahapoole jäi linnavalitsus (42%) jm ametid. Kõige vähem koostöökontakte on asumiseltsidel Spordi- ja Noorsooameti ja Sotsiaal- ja Tervishoiuametiga (mõlemad 3%).

Huvitava tulemusena selgus, et kui seni on linnaasutuste hinnangul asumiseltsidega koostöö algataja suhteliselt võrdselt nii asumiselts, linn kui mõlemad pooled koos (kõik 32% kuni 37%), siis tulevikus nähakse seda rolli eelkõige asumiseltsidel (55%) ja vähem linnaasutustel (15%). Seda erisust on illustreeritud joonisel 7.

„Asumiseltsid on [linnale] üks mitmest huvirühmast. Sorry, aga igasse teemasse ei ole asumiseltsidel asja.” (Intervjuu E)

Koostaja: Marten Lauri

Joonis 7. Koostöö algataja osapool linnaasutuste ja asumiseltsidega koostöös

Vastuolu joonistus välja ka juriidiliselt registreeritud organisatsioonide olemasolu vajalikkuses. Linnaasutustest pidas seda oluliseks 40%, asumiseltsidest koguni 90% vastajatest.

„Formaalne algatus on ühest küljest paratamatu, teisest küljest monopoliseerib algatuse. Institutsionaliseerunud liikumisega on palju lihtsam suhelda, palju hoomatavam.”
(Intervjuu C)

„Kui Tallinnas toimiks süsteem, kus igas asumis oleks oma selts, kes on võtnud rolliks asumi inimeste vahendamise (...), oleks jube lihtne elu meil (...) Aga see ei saa niimoodi toimida. (...) Kindlasti ei saa [asumiseltside moodustamine] olla ülevalt poolt juhitud, et moodustage selts, muidu teiega ei mängi.” (Intervjuu A)

Tallinna vabäühenduste ja linnaasutuste koostöö heas tavas toodud koostöövaldkondadest märkisid asumiseltsid enim koostööd piirkonna arenguga seotud valdkondades – olulise mõjuga detailplaneeringute (68%) ja liikluskorralduslike plaanide (61%) valdkondi. Lisaks märgiti koostööd kultuuri- jm ürituste valdkonnas (58%). Ka linnaasutuste vastused olid sarnased. Enim tõid linnaasutused välja koostööd kultuuri- jm ürituste (53%), olulise mõjuga liikluskorralduslike plaanide (42%), avaliku ruumi ehitusprojektide ja infrastruktuuri investeringuotsuste ning avaliku heakorra tagamise valdkondades (kõik 37%), ent olulise mõjuga detailplaneeringute valdkonda märgiti vähem kui asumiseltsides.

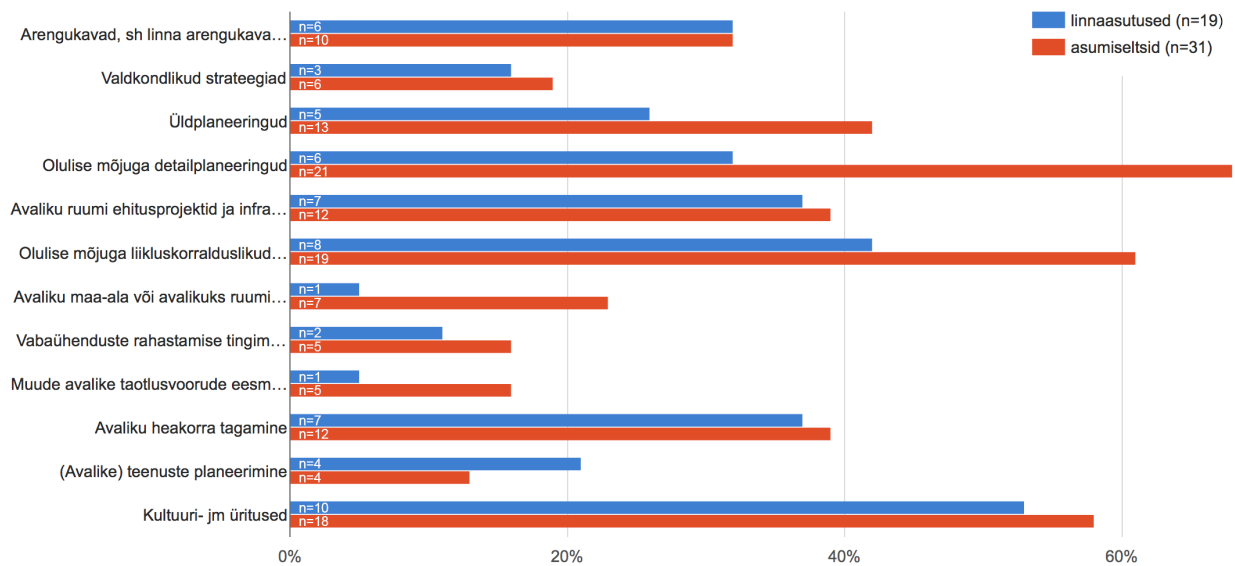
Vähem märkisid asumiseltside vastajad viimase paari aasta koostöövaldkondadena üldisemaid valdkondi nagu valdkondlikud strateegiad (19%), vabäühenduste rahastamise tingimused ja kord, avalike taotlusvoorude eesmärkide seadmine (mõlemad 16%) ja avalike teenuste planeerimine (13%). Sama leidsid linnaasutuste vastajad, lisades koostöö üldplaneeringute valdkonnas (26%).

Suurimad erinevused joonistuvad välja olulise mõjuga detailplaneeringute valdkonnas, kus asumiseltside hinnangul on viimastel aastatel koostööd teinud 68% vastajatest, linnaasutustest vaid 32% vastajatest. See võib tähendada, et linnaasutustele on olulisem koostöö pikema kestusega dokumentide koostamises.

„Linn planeerib oma tegevust pikalt ja peab arvestama kõigi soovidega. Seega peaks sama tulema ka seltsi poolt.” (Linnaasutuste küsimustikule vastaja)

„Linnapea ütles (...), kui keegi rääkis talle, et võtame asja talupojamõistusega: „Ei-ei-ei, ei saa linna talupojamõistusega ehitada.” Linnas on oma reeglid, siin ehitatakse maju tihedamalt kui maal.” (Intervjuu E)

Linnaasutuste vastustest joonistub välja lisaks konkreetsete algatuste tegemine, mida Tallinna linnaasutuste ja vabaihenduste vaheline koostöö hea tava (Linnaidee 2015) ei puudutagi – koostöö kultuuri- jm ürituste korraldamises (53%) ning avaliku heakorra tagamises (37%). Samuti on lahknevus olulise mõjuga liikluskorralduslike plaanide valdkonnas, kus linnaasutustega on teinud koostööd 61% asumiseltside vastajatest ja vaid 42% linnaasutuste küsimustikule vastajatest. Seda ilmestavad linnaasutuste täpsustused koostöö sisust, kus märgiti ürituste korraldamiseks lubade andmist ja ürituste koos korraldamist. Koostöö on seisnenud ka kohalike elanike ettepanekute kogumises, ühiste arutelude korraldamises ning info levitamises (joonis 8).

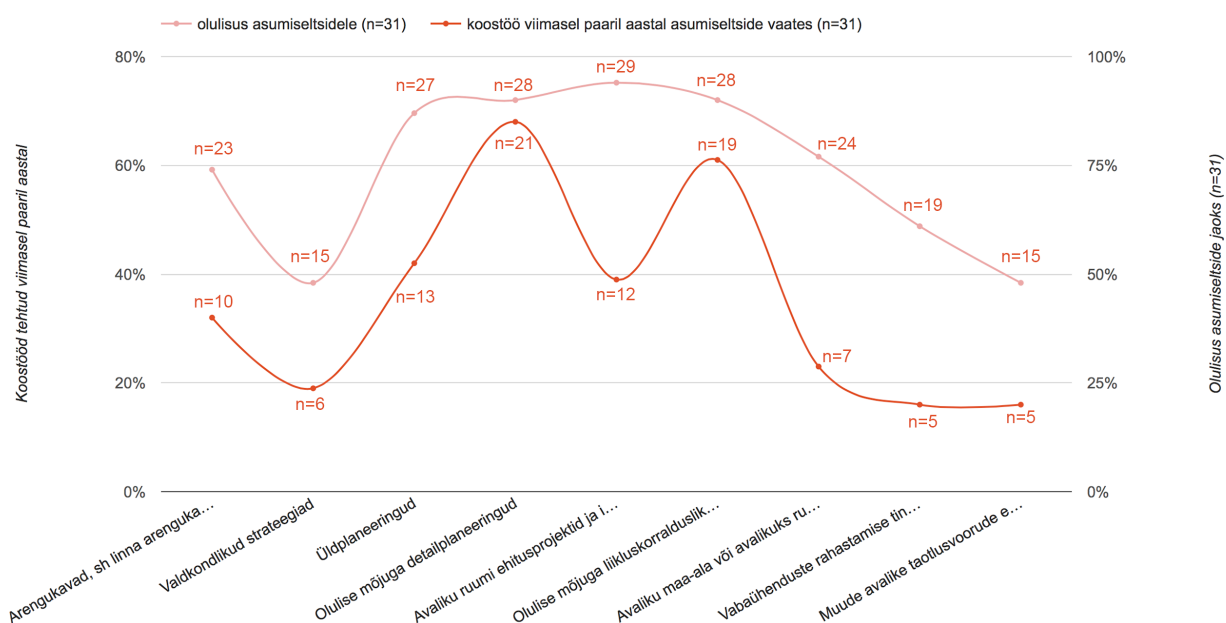
Koostaja: Marten Lauri

Joonis 8. Valdkonnad, kus linnaasutused ja asumiseltsid on viimasel paaril aastal koostööd teinud

Koostöövaldkondade olulisusest selgus, et asumiseltsid peavad tähtsaks kõiki üheksat valdkonda, ent olulisematenä joonistusid välja piirkonna arenguga seotud – avaliku ruumi ehitusprojektid ja infrastruktuuri investeringuotsused (94%), olulise mõjuga detailplaneeringud või liikluskorralduslikud plaanid (90%) ning üldplaneeringud (87%). Mõnevõrra vähem konkreetsete maa-alade või avalikuks ruumiks sobiva maa asjaõigustehinguid (77%), pikemates

plaanides kaasa rääkimist nagu arengukavad, sh linna arengukava uuendamine ja investeringukava iga-aastane koostamine (74%) ning vabauhenduste rahastamise tingimusi ja korda (61%).

Kõrvutades olulisuse hinnanguid koostöövaldkondadega selgub, et kuigi asumiseltsid on osalenud valdkondlike strateegiate koostamises, ei peeta seda teistega võrreldes oluliseks. Teistpidi vastuolu on avaliku ruumi ehitusprojektidega, mida peetakse oluliseks, ent kus ei ole viimastel aastatel koostöökogemust esinenud (joonis 9).

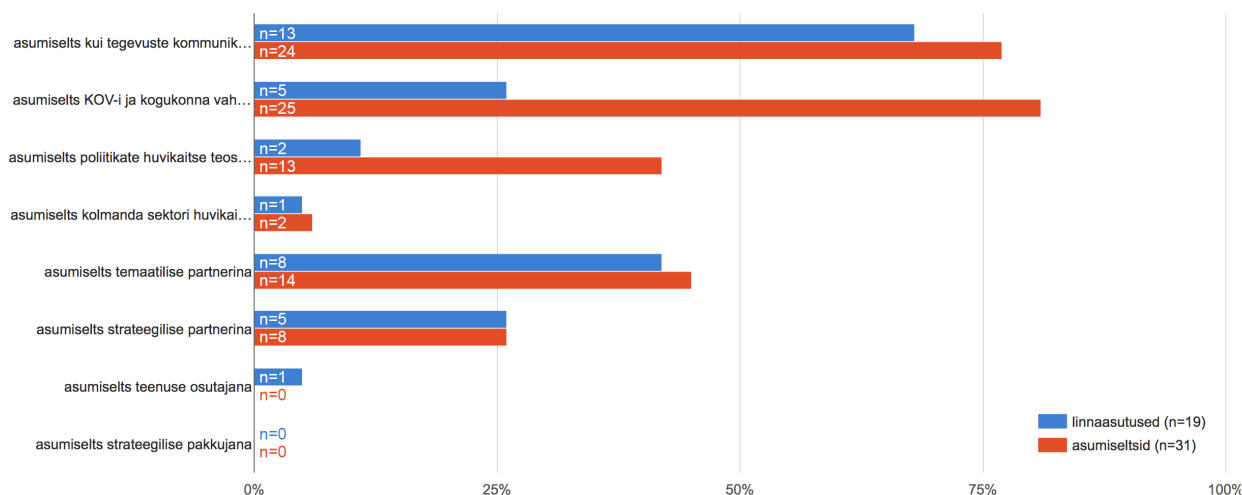
Koostaja: Marten Lauri

Joonis 9. Koostöövaldkondade olulisus asumiseltsidele

Viimastel aastatel kasutatud koostöövormidest märkisid linnaasutused enim asumiseltsi kaudu kogukonnale olulise info levitamist (68%) ja partnerlust asumiseltsiga konkreetsel teemal või küsimuses (42%). Teistest vähem on asumiseltside kaudu edastatud kogukonnale poliitilise tasandi otsuseid (11%) või edastatud infot katusorganisatsiooni tasandile (5%). Vaid 5% vastustes märgiti avalike teenuste delegerimist asumiseltsile.

„Meil oli kunagi regulaarne koostöövorm. (...) Siis me paari aasta jooksul tegime [ümarlaudu] päris tihti, peaaegu kord kvartalis. [Aga] katki jäi seepärast, et ring sai täis, millest rääkida. (...) Sügisel Veerenni selts palus, kas nad võiksid tulla rääkima, kuidas koostööd teha. (...) Sellisel moel toimibki.” (Intervjuu A)

Sarnased tulemused selgusid asumiseltside küsimustikust, kus koostöövormidest märgiti enim kogukonnas oluliste teemade tõstatamist (81%) ja kogukonnale olulise info levitamist (77%) asumiseltsi kaudu. Teistest märkimisväärselt vähem on kasutatud koostöövorme nagu partnerlus mitmes valdkonnas (26%), info levitamine katusorganisatsiooni tasandile (6%) ja asumiseltsile otsustamise delegerimine (3%). Kordagi ei märgitud asumiseltsile avalike teenuste delegerimist ega asumiseltsi kui strateegilist osutajat (joonis 10).

Koostaja: Marten Lauri

Joonis 10. Viimase paaril aastal kasutatud koostöövormid linnaasutuste ja asumiseltside vaates

Linnaasutuste hinnangul toimib linnaasutuste ja asumiseltside koostöö vaid kohati (37%), mis annab hinnangu tänasele koostööle. Vaid 16% linnaasutustest leidis, et koostöö toimib.

„Mõnes küsimuses koostöö toimib, mõnes absoluutselt mitte.” (Intervjuu C)

„Eelisseisus on see, kes on ise aktiivsem. Meie ei tea teist [seltsidest], kui teie [seltsid] ei räägi endast.” (Intervjuu A)

Uurimuses vaadati ka takistusi linnaasutuste ja asumiseltside tulemuslikuks koostööks. Linnaasutuste hinnangul on peamiseks probleemiks asumiseltsi vähene juhtimissuutlikkus ja suutmatuse esindada piirkonna elanike huvisid (mõlemad 60%), kuid asumiseltside vastustes märgiti linnaasutuste suhtumist asumiseltsidesse – asumiseltsi ei kohelda võrdsete partneritena, linnaasutused ei näe asumiseltsi tegutsemise olulisust ning asumiseltsidel puudub roll haldussüsteemis. Oluliseks kitsaskohaks pidasid linnaasutuste vastajad ka asumiseltside

juhikesksust ja ebademokraatlikku juhtimisstiili, samuti märgiti asumiseltside suutmatust poliitika kujundamise protsessis orienteeruda.

„Tihtipeale ei ole võimalik aru saada, kas asumiseltsi seisukohad on kogu asumiseisukohad või (...) esindavad ainult mingi kitsa grupi arusaamu.” (Linnaasutuste küsimustikule vastaja)

„Nii kaua, kuni jäävad väikestele asjadele arutelud, on okei, aga kui läheb võimu jagamisele, on kohe vastasseis.” (Intervjuu C)

Asumiseltsid ootavad linnaasutustelt lihtsaid samme, et aidata asumiseltsidel oma eesmäärke ellu viia. Avatud vastustes märgiti asumiseltside üritustel osalemist, info kättesaadavust linnaasutuste korraldatavatest üritustest ning vahetut ja vaba suhtlemist asumiseltsidega. Samuti peeti oluliseks kaasamist – näiteks asumiseltside halduskogude komisjonidesse kaasamist, esitatud ettepanekute sisulist tagasisidestamist ning kaasamisürituste korraldamist väljapool tööaega. Märgiti ka asumiseltsidele selge rolli määratlemist kohalikul tasandil, et oleksid üheselt mõistetavad koostöökohad, kus asumiseltside kaasärääkimist oodatakse. Rahalist toetust ei märgitud teistest variantidest rohkem, seega võib öelda, et asumiseltside ootused ei eelda linnaasutustelt märkimisväärset lisatööd ega -ressurssi.

Linnaasutustelt küsiti samuti, mida need saaksid teha, et aidata kaasa linnaasutuste ja asumiseltside tulemuslikule või veel tulemuslikumale koostööle. Avatud vastustes märgiti samuti pehmeid tegevusi nagu nõustamist, soovitude ja ettepanekute tegemist asumiseltside algatustele, töövahendite tagamist praktiliste väljundiga tegevusteks ning üleüldist koostöövalmidust. Märkimist väärrib ka ettepanek, et asumiseltsidele võiks linnaosa valitsuses või linnas tervikuna olla kindel kontaktisik. Ka siin peeti oluliseks elementaarset suhtlust – näiteks infopäevade korraldamist ning uuringute jm asjakohase info jagamist.

4. DISKUSSIOON

Toimivaks avaliku sektori ja kodanike koosloomeks kohaliku elu korraldamisel on oluline kolme teguri olemasolu: et kodanikel oleks teadmisi, kogemusi ja motivatsiooni osaleda; et eelnevaga arvestatakse ning et kodanikud sooviksid koosloome protsessis osaleda. (Bogers, West 2012, 66-67; Prahalad, Ramaswamy 2004, 5; Fung 2004, 9). Vaadates Tallinna linnaasutuste ja asumiseltside koostööd võib öelda, et see sisaldab hulka koosloomele viitavaid tunnuseid, ent koosloome tulemuslikumaks muutmiseks saavad mõlemad osapooled võtta ette täiendavaid samme.

Esiteks seisneb oluline kitsaskoht koostöös kodanike rollis valitsemises. Kuigi kirjanduses (Hartley 2005, 28-29; Osborne 2006, 377-387) on välja toodud, et kodanike roll on nihkunud klientidest koostootjateni, ei taju seda asumiseltsid ega linnaasutused. Uurimusest selgus, et kodanikud on viimastel aastatel muutunud aktiivsemaks, ent valdavalt peeti neid siiski teenuste passiivseteks tarbijateks. Nii asumiseltside eestvedajate kui linnaametnikele on kriitiline küsimus, kuidas passiivseid kodanikke varakult valitsemisse kaasata.

Kodanike aktiivsuse tõstmiseks tasub süveneda kaasamise viisidesse. Kuigi asumiseltside kaasamist kohaliku elu korraldamisse esineb ning seda peeti mõnes valdkonnas toimivaks, jääb enamik kaasamise viise teavitamise või konsulteerimise tasandile. Seega on valdavalt tegemist ühepoolse kommunikatsiooniga, mis iseloomustab kodanike kui kaasrakendajate rolli, kus kodanikel on otsuste ellu viimise roll. Kodanike teavitamist ja nendega konsulteerimist pidasid oluliseks nii linnaasutused kui asumiseltsid, ent lahknevus ilmnes selles, et asumiseltsid on valmis võtma koos linnaasutustega otsuste tegemise rolli, kuid linnaasutused ei pea sellise rolli andmist niivõrd oluliseks. Samas peetakse oluliseks partnerlust, sest kumbki rühm vastajaid ei tähtsustanud kodanikele iseseisvalt otsuste tegemise rolli andmist. Küsitlusega ei tuvastatud praktiliselt ühtegi osalemise tunnustega kaasamise viisi. See võib viidata linnaasutuste vähesele

usaldusele asumiseltside tegevuse või kodanike suhtes laiemalt, ent kuna seda eraldi ei uuritud, ei saa usalduse kohta järeldusi teha.

Teine järeldus puudutab linnaasutuste ja asumiseltside ootusi koostööle. Kui enamik asumiseltsidest vastanutest leidis, et asumiseltsid peaksid oma eesmärkide elluviimiseks tegema linnaasutustega koostööd, tajub linnaasutus asumiseltsi ühe partnerina paljudest. Ühelt poolt on asumiseltside käsitlemine avaliku võimu vaates ühe partnerina paljudest mõistetav, sest avaliku võimu roll on tagada kõigile osalejatele koostööks võimalikult võrdsed tingimused. Teiselt poolt näeb avalik võim, et asumiseltsi ülesanne on tagada legitiimsus oma piirkonnas, mis tähendab asumiseltsile siiski teistsugust rolli. Asumiseltsid on aga erinevad, keskendudes just nende piirkonnas olulistele teemadele, mis seab kahtluse alla eelnimetatud ootuse täitumise.

Kolmandaks on olulised kummagi osapoolte ajendid koostöö tegemiseks. Linnaasutused näevad asumiseltsidega koostöö tegemises olulisena protsessi, st asumiseltsi esindajatelt õppimist, oma seisukohtade selgitamist, otsuste legitiimsuse tagamist ja pikema partnerlussuhte loomist, kuid asumiseltsid tulemuste saavutamist. Seda peegeldab asumiseltside koostöö tegemise laiem põhjus – aidata levitada organisatsioonide vahel asumiseltsi väärtusi ja põhimõtteid. Ootuste erisus takistab tulemuslikku koostööd, sest nii ei teki punkti, kus mõlemad osapooled oleksid koostööga rahul.

Tulemuslikku koostööd võib takistada ka lahknevus linnaasutuste ja asumiseltside hinnangus juriidiliselt registreeritud organisatsiooni vajalikkusele. Kui linnaasutused pidasid institutsionaliseerunud algatust väheoluliseks, tajusid asumiseltsid selle järele suurt vajadust. See viitab sõnade ja tegelikkuse vastukäivusele, mistõttu on oluline linnaasutustel ja asumiseltsidel kokku leppida, kas organisatsiooni olemasolu on koosloomeks vajalik või mitte. Peamiseks kitsaskohaks tulemuslikuks koostööks toodi linnaasutustes välja asumiseltside juhikesksust ja ebademokraatlikku juhtimisstiili. Samuti märgiti asumiseltside suutmatust orienteeruda poliitika kujundamise protsessis. Sestap on oluline pöörata rõhku asumiseltside kui organisatsioonide tugevdamisele ja läbipaistvusele.

Neljandaks on oluline küsimus asumiseltside rollist kogukonnas, mis peegeldab linnaasutuste ja asumiseltside ootuste erinevust. Ühelt poolt on linnaasutustel ja asumiseltsidel selge ja sarnane arusaam asumiseltsi tegevustest ja rollist, teisalt kumas läbi linnaasutuste nägemus, et asumiseltsid võiksid tegeleda praktilise väljundiga tegevustega nagu koristustalgud, heakorra

tagamine, asumi elanikke ühendavate ürituste korraldamine jm, mitte niivõrd huvikaitsetegevustega poliitika kujundamise protsessis, nagu seda sooviksid asumiseltsid. Seda järeltust illustreerib koostöö avaliku ruumi ehitusprojektide valdkonnas, mida asumiseltsid peavad oluliseks, ent kus ei ole viimastel aastatel koostööd tehtud. Samas ei oota asumiseltsid linnaasutustelt radikaalseid ega kulukaid lahendusi koostöö parandamiseks, pigem mõistvat suhtumist ning kaasamisürituste korraldamist väljaspool tööaega, st võtmesõna on kaasamise paindlikkus ja mõlema osapoole väljumine rajasõltuvusest.

4.1. Kohaliku omavalitsuse võimalused koostöösse panustada

Linnaasutuste ja asumiseltside koostöövormidest selgus, et enim koostöökontakte on asumiseltsidel linnaosa valitsustega. Ametitest on enim koostööd tehtud Linnaplaneerimise Ametiga, mis ilmestab asumiseltside tegevuse fookust asumi elukeskkonna kujundamisele. Seega on võti asumiseltside ja linnaasutuste tulemuslikuks koostööks linnaosa valitsuste tasandil, näiteks halduskogude komisjonidesse kaasamise kujul. Linna tasandil ei pruugi üksikute asumiseltside hääl nii hästi esile kerkida kui linnaosas.

Kuigi viimasel paaril aastal on linnaasutuste ja asumiseltside koostöö algatajateks olnud võrdselt mõlemad osapooled eraldi või koostöös, siis tulevikus näevad linnaasutused sellise koostöö initsiatiivi asumiseltsidel. Seega on oluline, et asumiseltsidel oleks piisavalt infot ja võimalusi osalemiseks, st et tagataks nii teavitamise kui konsulteerimise kanalid. Teiselt poolt on oluline, et linnaasutuste hinnangul ei ole tulemuslikuks koostööks niivõrd oluline juriidiliselt registreeritud organisatsiooni olemasolu, asumiseltsid seevastu peavad seda siiski vajalikuks. Kuivõrd osalemise tasandi tegevused eeldavad kodanikelt organiseerumist ja teatud institutsionaliseerituse tasandit, on mõistlik linnaasutuste ja asumiseltside vahel kokku leppida koostöö edasises korralduses ja selles, kuidas suhestuvad asumiseltside jt huvirühmade esitatud ettepanekud üksteisesse. Samas ei tähenda see, et igas asumis peaks olema asumiselts.

Koostöö edasises korralduses selgete kokkulepete tegemine on tähtis, sest linnaasutused ootavad asumiseltsidelt panustamist pikaajaliste arengu-, strateegia- ja planeeringudokumentide koostamisse, kuid asumiseltsid peavad oluliseks konkreetsemate ja lühemaajaliste dokumentide koostamisse panustamist. Seega on oluline tegeleda nende ootuste teineteisele lähemale toomisega.

Kuigi asumiseltside kaudu levitatakse kogukonnale olulist infot, siis suuremat panustamist nõudvad koostöövormid on kehvemini esindatud. Linnaasutused leiavad, et asumiseltsid võiksid esindada piirkonna elanike huvisid, kuid ei ole sellele viitavaid koostöövorme niivõrd laialt kasutanud kui näiteks info levitamist. Samas on huvitav, et kuigi asumiseltsid ei soovi olla piirkonna elanikke esindavad organisatsioonid, on nad siiski viimasel paaril aastal sellist koostöövormi linnaasutustega märkimisväärselt kasutanud. Samuti on asumiseltsidega teistest vormidest enam koostööd tehtud konkreetsetes valdkondades või küsimustes, ent mitte laiemalt. Asumiseltside ja linnaasutuste koostöövormide hetkeseis on toodud joonisel 11, kasutades 8-palli skaalat, kus väiksem number tähendab koostöövormi suhteliselt suuremat ning suurem number vähemat kasutamist.

Kodanikuühendus kui ...							
tegevuste kommuni- keerjia	KOV-i ja kogukonna vahendaja	poliitika- huvikaitse elluviija	kolmanda sektori huvikaitse teostaja	temaatiline partner	strateegiline partner	teenuse osutaja	strateegiline pakkuja
1	2	5	6	3	4	7	8
 Kodanike osalemise ulatus							

Allikas: Jackson 2010, 23 põhjal

Koostaja: Marten Lauri

Joonis 11. Tallinna linnaasutuste ja asumiseltside koostöövormid

Seega, tagamaks eeldused uuteks koostöövormideks, on vajalik luua tingimused koostööks, st informeerida asumiseltselise valdkonnas toimuvast, planeeritavatest muudatustest jms.

4.2. Asumiseltside võimalused koostöösse panustada

Linnaasutustele on koostöö tulemuslikul toimimisel takistuseks legitiimsusega seotud küsimus, mis asumiseltsidele tähendab, et ettepanekuid esitades tuleb kommunikeerida, kuidas ja kelle koostöös need tekkisid. Nii saab vältida väärarusaamu, kus ametnikud eeldavad, et tegemist on piirkonna elanike arvamusega, kuigi tegelikult ei olnud. Samuti on asumiseltsidel võimalus kutsuda linnaametnike harimiseks neid enda üritustele, koosolekutele jm sündmustele. Mida rohkem ametnikud asumiseltsidest ja nende tegevustest teavad, seda suurema tõenäosusega nad asumiseltselise kaasavad.

Kolmas aspekt asumiseltside vaatenurgast on poliitika kujundamise protsessi olulisus, st koostöö sujumiseks on tähtis, et asumiseltsid hoomaksid tehtava otsuse kohta protsessis ning arvestaksid sellega ettepanekuid esitades või tegevusi planeerides. Samuti tuleks pöörata rõhku koostööle ettevõtjatega. Kuivõrd näiteks planeeringute kontekstis on linnaasutuste seisukoht, et kohalike elanikega suhtlemine on arendaja ülesanne, peab see tähendama asumiseltside valmisolekut teha koostööd lisaks linnaasutustele ka ettevõtjatega. Asumiseltside võrgustik võib olla kolme sektori koostöö edendamiseks hea tööriist.

4.3. Poliitikasoovitused

Eelnevast tulenevalt on sõnastatud poliitikasoovitused, mis algavad üldistega ning lõppevad praktiliste soovitustega käesolevas töös käsitletud institutsioonidele.

Väärtustada ja soodustada kodanike osalemist valitsemises ja koosloomes. Võtmeküsimus on passiivsete kodanike kaasamine. Selleks tuleb avalikul võimul tegeleda osalemist soodustava keskkonna loomisega, andes tehtud ettepanekutele sisulist tagasisidet ning luua võimalused kodanike osalemiseks võimalikult varajases faasis, et vältida hilisemat rahulolematust. Praktiline tööriist selleks on nn kohaliku demokraatia käsiraamatu koostamine asjaomaste riigiasutuste, KOV-ide ja kodanikuühenduste koostöös.

Tugevdada kodanikuühenduste sisedemokraatiat ning tegevusvõimekust. Asumiseltsidele heidetakse ette juhikesksust, ebademokraatlikku juhtimisstiili ja poliitika kujundamise protsessi mitte tundmist. Selle parandamiseks on avalikul võimul võimalik toetada koolituste vm meetoditega kodanikuühenduste, sh asumiseltside sisedemokraatiat ning teiselt poolt tutvustada neile poliitika kujundamise protsessi. Sarnane ettepanek on ka Eesti Koostöö Kogu (2014, 4) koostatud riigipidamise kavas.

Anda kodanikele võimalus osaleda otsuste langetamise protsessis kohalikul tasandil. Arvestades, et lähitulevikus kasutada olevad ressursid vähenevad, oleks asutuste vaates mõistlik kaasata otsuste langetamise protsessi väliseid osapooli. Toetades kodanikuühendusi kodanike kaasamisel, on pikas perspektiivis võimalik hoida kokku ametnike tööaega. Samuti aitab selliste protsesside varajane juurutamine pehmendada majandusolude halvenemisest tingitud mõjusid.

Laiendada kaasamise hea tava kohalikule tasandile ja muuta selle järgimine kohustuslikuks. Asumiseltsid tajuvad, et juriidiliselt registreeritud organisatsiooni olemasolu on vajalik, ent linnaasutused leiavad vastupidist. Selleks tuleks leppida riiklikul või kohalikul tasandil kokku, kas ja kuidas eristuvad kodanikuühenduste esitatud ettepanekud üksikisikute omadest. Üks viis selleks on laiendada olemasolevat või luua kohalikule tasandile eraldi kaasamise hea tava. See võimaldaks kokku leppida osapoolte rollid ja ootused, sh defineerida asumiseltside olemuse.

Jätkata asumiseltside ja linnaasutuste koostöös ümarlaudade korraldamisega. Nii linnaametnikud kui asumiseltsidest vastanud rõhutasid vajadust elementaarseks ja vahetuks suhtlemiseks. Asumiseltsid saavad kutsuda linnaametnikke asumiseltsi ettevõtmistesse ning linnaametnikud asumiseltsi valdkonna koosolekutele, ent regulaarne koostöö loob selgemad piirid koostööks. Samas on asumiseltsidele oluline arvestada teiste valdkonnas või piirkonnas tegutsevate huvirühmadega, et vältida kodanikualgatuse monopoliseerimist.

Kaasata asumiseltside esindajaid Tallinna linnaosa valitsuste halduskogude komisjonidesse. Halduskogu komisjon on vahetuim ning täna teostatav võimalus kodanikele osaleda kohaliku elu korraldamises. Tulenevalt asumiseltside eripärast seista piirkonna huvide eest, tuleks kaaluda iga linnaosa halduskogus kohtade eraldamist piirkonna asumiseltside esindajatele ekspertidena osalemiseks.

Tallinna linnaasutustel toetada asumiseltside algatusi. Kuivõrd linnaasutustele on oluline, et asumiseltsid tegeleksid pragmaatiliste tegevustega kohaliku elukeskkonna parandamiseks, on oluline pakkuda sellele linna toetust, mis ei pea olema ilmtingimata rahaline. Sellega haakub ettepanek linnaasutustele pidada ülevaadet piirkonnas või valdkonnas tegutsevatest kodanikuühendustest, sh asumiseltsidest. Teiselt poolt on see soovitus asumiseltsidele anda enda olemasolust, tegevustest ja plaanidest võimalikult varakult teada.

KOKKUVÕTE

Käesoleva magistritöö eesmärk oli juhtida tähelepanu koosloome kitsaskohtadele asumiseltside ja KOV-ide koostöös Tallinna linna näitel. Selleks vaadati KOV-i ja asumiseltside koostöö tegemise tagamaid kohaliku elu korraldamisel nii indiviidi kui organisatsiooni tasandil. Samuti uuriti kodanikuühenduste ja asumiseltside tegevusse panustamise ning selleks soodsa keskkonna loomise vajadust, põhjuseid ja viise.

Töö teoreetiline raamistik andis ülevaate kodanike rolli muutumisest klientidest koostootjateks, vastates küsimusele, miks panustab KOV koostöösse asumiseltsidega. Kirjanduse ülevaatest selgus, et kodanikuühendustel ja avalikul võimul on koostöö tegemiseks ajendid, mis erinevad eelkõige protsessi ja tulemuste perspektiivist vaadatuna. Samuti käsitleti kodanike valitsemises osalemise erinevaid tasandeid – teavitamist, konsulteerimist ja osalemist ning toodi välja peamised takistused, mis kodanike osalemist mõjutavad – informatsiooni eelised, eestvedaja olemasolu, kõigi kodanike soovimatus osaleda ning avaliku võimu vähene arusaam kodanikuühenduste olemusest. Seejärel vaadati põhjalikumalt koosloome aspekti valitsemises osalemiseks kolme kodaniku rolli järgi – kodanikud kui algatajad, koosloojad ja koosrakendajad ning kodanikuühenduste tüpoloogiate järgi. Viimaseks vaadati asumiseltside ja KOV-ide koostööd kaheksa koostöövormi raames.

Töö empiiriline osa keskendus 24 Tallinnas tegutseva asumiseltsi ja nendega kokku puutuvate linnaasutuste koostööle. Uurimus viidi läbi poolstruktureeritud intervjuude ja 51 vastaja vastustel põhineva veebiküsitluse andmetel. Analüüsist selgus, et Tallinnas tegutsevad asumiseltsid on majanduslike ja kultuuriliste eesmärkidega huvikaitseorganisatsioonid, kellel on liikmesorganisatsiooni ja teenuseid osutava organisatsiooni tunnuseid.

Analüüsi põhijäreldustena saab välja tuua, et linnaasutused ja asumiseltsid peavad omavahelist koostööd oluliseks, ent vastustest ilmnis erinevus koostöö ajendites – kui linnaasutused peavad koostöös oluliseks protsessi, siis asumiseltsid ootavad pigem tulemusi. Teiseks ei näe enamik vastajaid kodanikel ühtki kirjanduses toodud kodanike rolli, vaid peab kodanikke teenuste passiivseteks tarbijateks. Kolmandaks tajuvad nii linnaasutused kui asumiseltsid asumiseltside rolli kogukonnas sarnaselt ning peavad oluliseks, et asumiselts levitaks mõtteviisi, et koos tegutsedes on võimalik saavutada rohkem kui üksinda ja et asumiselts looks kogukonnaliikmetele võimalused kohaliku elu küsimustes osalemiseks. Neljandaks, kui linnaasutustele on koostöövormidest olulisemad pikemate plaanidega seotud, siis asumiseltsidele konkreetsed algatused nagu detailplaneeringud vm avaliku ruumi ehitusprojektid. Samuti on oluline tuua välja erinevus selles, kuivõrd oluliseks peetakse registreeritud organisatsiooni olemasolu – asumiseltsidele on see väga oluline, linnaasutustele vaid mõnevõrra. Enim koostöökontakte on asumiseltsidel linnaosa valitsustega ja Linnaplaneerimise ametiga, linnaasutuste vaates on enamik uurimuses osalenud linnaasutusi asumiseltsidega küll koostööd teinud, ent mitte kõik, mida illustreerib tähelepanek, et linnaasutustele ei ole asumiseltsid sihtrühm omaette, vaid üks paljudest.

Kuivõrd töös kasutatud vastuste arv oli piiratud, ei ole võimalik teha üldistatud järeldusi, kuid saab anda hinnanguid ja näidata teatud seaduspärasusi. Edasised uurimused antud valdkonnas võiksid hõlmata asumi elanikke ning võrdlust mõne teise Eesti KOV-iga, et kontrollida töös toodud seaduspärasuste paikapidavust.

SUMMARY

From Co-operation to Co-creation: Partnership between Local Government Units and Community Organizations. The Case of Tallinn

The aim of this Master's thesis is to draw attention to obstacles in co-creation between local government units and community organizations in Estonia. The case of Tallinn, the capital of Estonia, is chosen for its relative size and regarding the fact that most community organizations act in Tallinn. In spring 2014 community organizations in Tallinn worked out goodwill of co-operation, which was never adopted by the local government.

Public administration has experienced a shift from hierarchical governing towards governance where citizens are expected to participate. In the light of this change more attention has been drawn on how to involve citizens in the decision-making process and policy-making. A perspective of non-governmental organizations (NGOs) is taken when looking into a partnership between local government units and community organizations because public institutions often expect some level of institutionalization within citizens and NGOs act as a ladder for citizens to participate. It is pointed out that empowered participation is the goal towards which both public institutions and NGOs are moving. The thesis points out difference of citizens in co-creation and different levels of partnership between both parties. The thesis also explains reasons for co-operation at the local level, both at the level of organizations and individuals. Furthermore, the incentives for supporting non-profit activity and its operating environment are looked into.

The empirical study was conducted in three stages. First, anonymous semi-structured interviews were conducted within experts at community organizations. Second, a structured web survey was conducted within Tallinn's community organizations and local government institutions. Third, anonymous semi-structured interviews were conducted with public servants in Tallinn.

The study underlines that local government institutions and community organizations, both regard co-operation being important. However, the study revealed major differences in incentives for co-operation – local government institutions emphasize process, but community organizations regard results instead. Furthermore, local government institutions expect focusing on co-operation mechanisms with long-term goals rather than practical outcomes important for community organizations. This proves that in order to move from co-operation to co-creation in partnership it is necessary to achieve a mutual understanding of both parties' roles and possibilities in partnership.

KASUTATUD KIRJANDUS

- Alford, J., O'Flynn, J. (2004) *Rethinking public service delivery. Managing with external providers*. Hampshire: Palgrave Macmillan.
- Anduiza, E., Gallego, A., Cantijoch, M. (2010) „Online political participation in Spain: The impact of traditional and internet resources.” *Journal of Information Technology & Politics*, Vol. 7, No. 4, 356-368.
- Arnstein, S. R. (1969) „A ladder of citizen participation.” *Journal of the American Planning Association*, Vol. 35, No. 4, 216-224.
- Barber, B. (1998) *A Place for Us: How to Make Society Civil and Democracy Strong*. New York: Hill and Wang.
- Beaumont, J., Nicholls, W. (2008) „Plural governance, participation and democracy in cities.” *International Journal of Urban and Regional Research*, Vol. 32, No. 1, 87-94.
- Beierle, T. C. (1999) „Using Social Goals to Evaluate Public Participation in Environmental Decisions.” *Policy Studies Review*, Vol. 16, No. 3/4, 75-103.
- Bix, H. P. (2011) „The North African-Middle East Uprisings from Tunisia to Libya.” *Massachusetts Review*, Vol. 52, No. 2, 333. Kättesaadav: <http://www.massreview.org/sites/default/files/archive/Bix%20uprisings.pdf>, 15. detsember 2014.
- Bogers, M., West, J. (2012) „Managing Distributed Innovation: Strategic Utilization of Open and User Innovation.” *Creativity & Innovation Management*, Vol. 21, No. 1, 61-75.

- Bonifacio, M. (2014) „Social Innovation: a Novel Policy Stream or a Policy Compromise? An EU Perspective.” *European Review*, Vol. 22, 145-169.
- Bovaird, T., Löffler, E. (2012) „From Engagement to Co-production: The Contribution of Users and Communities to Outcomes and Public Value.“ *Voluntas*, Vol. 23, 1119-1138.
- Brown, B. B., Perkins, D., Brown, G. (2003) „Place attachment in a revitalizing neighborhood: Individual and block levels of analysis.“ *Journal of Environmental Psychology*, Vol. 23, No. 3, 259-271.
- Bruña-García, X., Marey-Pérez, M. F. (2014) „Public participation: a need of forest planning.” *iForest - Biogeosciences and Forestry*, Vol. 7, 216-226. Kättesaadav: <http://www.sisef.it/iforest/contents/?id=ifor0979-007>, 4. aprill 2015.
- Caren, N. (2011) *Occupy Online: Facebook and the Spread of Occupy Wall Street*. Chapel Hill: University of North Carolina. Kättesaadav: <http://ssrn.com/abstract=1943168>, 15. detsember 2014.
- Carr, P. J. (2012) „Citizens, community, and crime control: The problems and prospects for negotiated order.“ *Criminology & Criminal Justice*, Vol. 12, No. 4, 397-412.
- Cohen, J., Arato, A. (1992) *Civil Society and Political Theory*. Cambridge: MIT Press.
- Daft, R. L. (2001) *Organization Theory and Design*. South-Western: Thomson Learning.
- Department of Environment, Community & Local Government (2014) *Working Group Report on Citizen Engagement with Local Government*. Kättesaadav: <http://www.environ.ie/en/Publications/Community/CommunityVoluntarySupports/FileDownload,36779,en.pdf>, 10. aprill 2015.
- Edwards, M. (2004) *Civil Society*. Cambridge: Polity Press.
- Eesti Arstide Liit (2012) „Tervishoiutöötajate streik.” Kättesaadav: <http://www.arstideliit.ee/web/tag/tervishoiutootajate-streik>, 26. veebruar 2015.
- Eesti kodanikuühiskonna arengu kontseptsioon (2002) Kättesaadav: <https://www.siseministeerium.ee/30410/>, 26. veebruar 2015.

- Eesti Koostöö Kogu (2014) *Riigipidamise kava 2014*. Kättesaadav: http://www.kogu.ee/wp-content/uploads/2013/01/Riigipidamise-kava-terviktekst_final.pdf.
- Eesti Külaliikumine Kodukant (2015) Kättesaadav: <http://kodukant.kovtp.ee/andmebaas>, 26. veebruar 2015.
- Eesti Õpetajate Liit (2012) “Eesti õpetaja toetab Eesti arsti.” Kättesaadav: <http://www.opetajaliit.ee/?m=201209>, 26. veebruar 2015.
- Euroopa Komisjon (2001) *White Paper: European Governance*. Kättesaadav: http://ec.europa.eu/governance/white_paper/en.pdf, 10. veebruar 2015.
- Euroopa Komisjon (2011) *Empowering People, Driving Change: Social Innovation in the European Union*. Luxembourg: Publications of the European Union.
- Farazmand, A. (2012) „Sound governance: Engaging Citizens through Collaborative Organizations.” *Public Organization Review*, Vol. 12, 223-241.
- Fung, A. (2004) *Empowered participation: reinventing urban democracy*. New Jersey: Princeton University Press.
- Gorenak, M., Košir, S. (2012) *The importance of organizational values for organization*, 563-569. Kättesaadav: http://www.issbs.si/press/ISBN/978-961-6813-10-5/papers/ML12_117.pdf, 24. veebruar 2015.
- Harris, M., Albury, D. (2009) *The Innovation Imperative. Why Radical Innovation is Needed to Reinvent Public Services for the Recession and Beyond. The Lab, Discussion Paper*. London: NESTA.
- Hartley, J. (2005) „Innovation in Governance and Public Services: Past and Present.” *Public Money and Management*, Vol. 25, No. 1, 27-34.
- Herreros, F. (2004) *The Problem of Forming Social Capital: Why Trust?* New York, Houndmills: Palgrave Macmillan.
- Chattopadhyay, S. (2015) „Contesting inclusiveness: Policies, politics and process of participatory urban governance in Indian cities.” *Progress in Development Studies*, Vol. 15, No. 1, 22-36.

- Irvin, R. A., Stansbury, J. (2004) „Citizen Participation in Decision Making: Is It Worth the Effort?” *Public Administration Review*, Vol. 64, No. 1, 55-65.
- Jackson, M. (2010) „Matching rhetoric with reality”. *International Journal of Sociology and Social Policy*, Vol. 30, No. 1/2, 17-31.
- Johnson, G. (2002) *Research Methods for Public Administrators*. Westport: Quorum Books.
- Lagerspetz, M., Rammo, A., Kübar, U. (toim.). (2007) *Kodanikuühiskonna lühisõnastik*. Kättesaadav: <https://www.siseministeerium.ee/public/KYsonastik07WEB.pdf>, 10. veebruar 2015.
- Linnaidee (2015) Kättesaadav: <http://www.linnaidee.ee/content/koostoomudeli-vahekokkuvote>, 26. veebruar 2015.
- Mannarini, T., Fedi, A., Trippetti, S. (2010) „Public involvement: How to encourage citizen participation.” *Journal of Community & Applied Social Psychology*, Vol. 20, 262-274.
- Matei, L., Matei, A. (2011) „Integrated approach of the citizen’s role in relation to the public services.” *Int Rev Public Nonprofit Mark*, Vol. 8, 11-24.
- Mitlin, D. (2004) „Reshaping local democracy.” *Environment&Urbanization*, Vol. 16, No. 1, 3-8.
- Nelson, N., Wright, S. (1995) *Power and Participatory Development: Theory and Practice*. London: Intermediate Technology Publications.
- OECD (2001) *Citizens as Partners. OECD Handbook on Information, Consultation and Public Participation in Policy-Making*. Paris: OECD.
- OECD (2002) *Regulatory Policies in OECD Countries From Interventionism to Regulatory Governance*. Paris: OECD.
- Osborne, S. P. (2006) „The new public governance.” *Public Management Review*, 8 (3), 377-387.
- Popescu, L.-G. (2013) „From a holistic approach of public policy to co-governance.” *Theoretical and Applied Economics*, Vol. xx, No. 7, 95-108.

- Prahalad, C.K., Ramaswamy, V. (2004) „Co-creating unique value with customers.“ *Strategy & Leadership*, Vol. 32, No. 3, 4-9.
- Putnam, R. D. (1993) *Making Democracy Work*. New Jersey: Princeton University Press.
- Putnam, R. D. (2008) *Üksi keeglisaalis: Ameerika kogukonnaelu kokkuvarisemine ja taassünd*. Tartu: Hermes.
- Rasmussen, D. B., Den Uyl, D. J. (1998) „Liberalism defended: the challenge of post-modernity.“ Kogumikus Rowley, C. K. (toim.) (1997) *Classical liberalism and civil society*. Cheltenham; Northampton: Edward Elgar.
- Registrite ja Infosüsteemide Keskus (2014) Mittetulundusühingute ja sihtasutuste registri väljavõte.
- Reich, R. (1990) „Policy Making in a Democracy.“ Kogumikus Reich, R. (toim.) *The Power of Public Ideas*, 123-156. Cambridge: Harvard University Press.
- Rowe, G., Frewer, L. J. (2005) „A typology of public engagement mechanisms.“ *Science, Technology & Human Values*, Vol. 30, No. 2, 251-290.
- Rowley, C. K. (Ed.) (1997) *Classical liberalism and civil society*. Cheltenham: Northampton Edward Elgar.
- Sabatier, P. A. (1988) „An Advocacy Coalition Framework of Policy Changes and the Role of Policy-Oriented Learning Therein.“ *Policy Sciences*, Vol. 21, No. 2–3, 129-168.
- Salamon, L. M., Sokolowski, S. W., List, R. (2004) „Global Civil Society: An Overview.“ Kogumikus Salamon, L. M., Sokolowski, S. W. jt *Global Civil Society: Dimensions of the Nonprofit Sector*. West Hartford, Connecticut: Kumarian Press.
- Seligman, A. B. (1995) *The idea of civil society*. New Jersey: Princeton.
- Schmid, H. (2001) *Neighborhood self-management: experiments in civil society*. New York: Kluwer Academic / Plenum Publishers.
- Siseministerium (2015a) *Kodanikuühiskonna arengukava 2015-2020*. Kättesaadav: https://www.siseministerium.ee/public/Kodanikuuhiskonna_arengukava_2015-2020.pdf 26. veebruar 2015.

- Siseministeerium (2015b) Kättesaadav: <https://www.siseministeerium.ee/kodanikuuhiskonna-statistika>, 26. veebruar 2015.
- Smith, S. R. (2010) „The nonprofit sector.“ Kogumikus: Edwards, M. (2013) *Civil Society*. Oxford Polity: Press.
- Sørensen, E., & Torfing, J. (2012) „Introduction Collaborative Innovation in the Public Sector.“ *Innovation Journal*, Vol. 17, No. 1, 1-14.
- Speeter, G. (1978) *Power: A repossession manual*. Amherst: University of Massachusetts.
- Svendsen, G. T., Svendsen, G. L. (toim.) (2009) *Handbook of Social Capital*. Cheltenham, Northampton: Edward Elgar.
- Swyngedouw, E. (2005) „Governance innovation and the citizen: The Janus face of governance-beyond-the-state.“ *Urban Studies*, Vol. 42, No. 11, 1991-2006.
- The Young Foundation (2012) *Social Innovation Overview: A deliverable of the project: “The theoretical, empirical and policy foundations for building social innovation in Europe” (TEPSIE), European Commission – 7th Framework Programme*. Brussels: European Commission, DG Research.
- Thomas, J. C. (1995) „Public Participation in Public Decisions.” San Francisco, CA: Jossey-Bass.
- Tönnies, F. (2001) *Community and Civil Society*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Transpordi Ametiühing (2012) “Transpordi Ametiühing valmistub streigilaineks.” Kättesaadav: http://www.etta.ee/index.php?article_id=22088&page=49&action=article&, 26. veebruar 2015.
- United States Agency for International Development Bureau for Europe and Eurasia Office of Democracy, Governance and Social Transition. (2014) *The 2013 CSO Sustainability Index for Central and Eastern Europe and Eurasia*. Kättesaadav: <http://ngo.ee/sites/default/files/files/+E&E%202013%20CSOSI%20Full%20Report.pdf>, 26. veebruar 2015.

- Uus, M., Tatar, M., Vinni, R. (2014) *Avalike teenuste delegeerimine vabariiklastele 2014*. Tallinn: Poliitikauuringute Keskus Praxis.
- Vernis, A., Iglesias, M., Sanz, B., Saz-Carranza, À. (2006) *Nonprofit Organizations: Challenges and Collaboration*. Houndmills, Basingstoke, Hampshire, New York: Palgrave Macmillan.
- Vihma, P., Lippus, M. (2014) *Eesti kogukondade hetkeseis. Uuringuraport*. Tallinn: Linnalabor ja Eesti Külaliikumine Kodukant. Kättesaadav: <http://linnalabor.ee/failid/n/52b5698cef1431087333dbf84a56380f>, 26. veebruar 2015.
- Voorberg, W. H., Bekkers, V. J. J. M., Tummers, L. G. (2014a) „A Systematic Review of Co-Creation and Co-Production: Embarking on the social innovation journey.“ *Public Management Review*, ilmumata, 1-25.
- Voorberg, W., Bekkers, V. J. J. M., Tummers, L. G. (2014b) *Co-creation in social innovation: A comparative case-study on the influential factors and outcomes of co-creation*. Ottawa: IRSPM.
- Zimmer, A., Gärtner, J., Priller, E., Rawert, P., Sachße, C., Strachwitz, R. G., Walz, R. (2004) „The Legacy of Subsidiary: The Nonprofit Sector in Germany.“ Kogumikus: Zimmer, A., Priller, E. (toim.) (2004) *Future of Civil Society. Making Central European Nonprofit-Organizations Work*. Wiesbaden: VS Verlag für Sozialwissenschaften.

LISAD

Lisa 1. Uurimuse käigus läbiviidud intervjuude loend

Kõik intervjuud viis läbi magistritöö autor.

1. Madle Lippus, Uue Maailma seltsi eestvedaja. Helisalvestis. 12. märts 2015.
2. Peeter Vihma, Kassisaba seltsi eestvedaja. Helisalvestis. 12. märts 2015.
3. Teele Pehk, Telliskivi seltsi eestvedaja. Helisalvestis. 13. märts 2015.
4. Kerttu Märtn, Tallinna Linnaplaneerimise Ameti linna peaarhitekti büroo koordinaator. Helisalvestis. 7. aprill 2015.
5. Toomas Sepp, Tallinna linnasekretär. Helisalvestis. 9. aprill 2015.

Lisa 2. Poolstruktureeritud intervjuude küsimused asumiseltsi eestvedajatele

1. Milline roll on asumiseltsidel kogukonnas ja kodanikuühiskonnas laiemalt?
2. Kas on oluline, et asumiseltsid teeksid koostööd teiste organisatsioonidega (nii kodanikuühenduste kui avaliku võimuga)? Miks asumiseltsid Tallinna linnaga koostööd teevad või tegema peaksid?
3. Kas koostöös avaliku võimuga on olulisem osalemine protsessis või saavutatavad tulemused?
4. Milliste eesmärkide nimel asumiseltsid enamasti tegelevad?
5. Millist tüüpi organisatsioonid asumiseltsid Tallinnas enamasti on?
6. Milliste tegevustega asumiseltsid tavaliselt tegelevad?
7. Milline roll on kodanikel asumiseltside töös ja koostöös avaliku võimuga laiemalt? Millist rolli täidavad asumiseltsid Tallinnas?
8. Millised koostöövormid on levinud asumiseltside ja avaliku võimu koostöös? Kas, kus ja kuidas Tallinnas asumiseltsi tavaliselt kaasatakse? Kus näete, et asumiseltsi võiks senisest rohkem kaasata?
9. Mis on asumiseltsi tekkimise eeldus?
10. Kas koostööks on oluline formaalse/organiseerunud kodanikuühenduse olemasolu?
11. Kuidas näete, et Tallinn saaks aidata kaasa asumiseltside rolli tugevdamisele?
12. Mis teemad teil seoses asumiseltsindusega veel hinge peal on? Koostöös linnaga või asumiseltside tegevusest laiemalt.

Lisa 3. Poolstruktureeritud intervjuude küsimused linnaametnikele

1. Räägime kodanike rollist valitsemises. Kas teie hinnangul on kodanikud: a) passiivsed teenuste tarbijad; b) avaliku võimu tehtud otsuste elluvijjad; c) otsustes kaasa rääkijad või d) protsesside algatajad? Miks nii arvate?
2. Tallinnas tegutseb 24 asumiseltsi. Millega nad teie hinnangul täna tegelevad?
3. Kui me räägime Tallinna asumiseltsidest ja nende koostööst linnaasutustega, siis milliseks hindate asumiseltside rolli koostöös?
4. Mis on koostöö eesmärk/kasutegur linna jaoks?
5. Millised on peamised raskused asumiseltsidega suheldes?
6. Millisena näete seda koostööd tulevikus? Kas asumiseltsidel võiks teatud tingimustel olla mingi väga konkreetne roll menetluses või otsuste tegemise protsessis?
7. Kuidas teie teada Tallinnas asumiseltsi on viimasel paaril aastal kaasatud? Kas see on toimunud süsteemselt või pigem juhuslikult? Kuidas seda koostööd hindate?
8. Asumiseltside eestvedajatega tehtud intervjuudest jäi kõlama mõte, et asumiseltsid ei ole esindusorganisatsioonid. Samas, linnaasutustes läbi viidud küsitluses, mis on avatud 6. aprilli õhtuni, tuleb mitmest kohast välja justkui asumiseltsid seda siiski taotlevad, ent ei tule selle ülesandega toime. Millest teie hinnangul see vaadete erinevus tingitud on?
9. Nii intervjuudest kui seltside ja linnaasutuste küsimustikust jäi kõlama teineteise mitte- või valesti mõistmine. Kuidas teie hinnangul sellist teineteisemõistmist suurendada?
10. Kas teie hinnangul võiks olla tulevikus kogu Tallinn kaetud asumitega, et kõigi piirkondade või asumite huvid oleksid esindatud? Miks?

11. Kas teie hinnangul koheldakse kõiki seltse võrdselt või on teatud seltsid eelisseisus? Kui on, siis miks? Milles nende eelisseisus väljendub?
12. Mida peaksid asumiseltsid teie hinnangul tegema selleks, et neid koheldaks tõsiseltvõetavate partneritena?
13. Asumiseltside eestvedajatega tehtud intervjuudest jäi kõlama mõte, et halduskogud võiks olla üks väga lihtne lahendus, kuidas seltse regulaarselt kaasata. Kas nõustute? Miks?
14. Küsitlusest on läbi kumanud mõte, et asumiseltsidele võiks olla ette nähtud eraldi toetus, et aidata kaasa nende tegevusele? Mida sellest mõttest arvate?
15. Aasta tagasi oli ringluses Tallinna vabäühenduste ja linnaasutuste vaheline koostöö hea tava, mis plaaniti volikogu tasandil heaks kiita, ent ei õnnestunud. Mis teie hinnangul selle ebaõnnestumise põhjustas?

Lisa 4. Küsitlusankeet asumiseltsidele

Taustainfo

1. Palun valige piirkond, kus tegutseva seltsi nimel vastate. Kui olete seotud mitme seltsiga, palun mõelge vastates neist ühe peale. Võite täita ka mitu ankeeti. (kohustuslik küsimus)

- Juhkentali selts
- Kadrioru selts
- Kakumäe selts
- Kalamaja selts
- Kassisaba selts
- Kitseküla selts
- Kopli selts
- Lasnaidee
- Liiva Küla selts
- Loov Nõmme
- Luite selts
- Maarjamäe selts
- Merivälja selts
- Mähe selts
- Möldre tee selts
- Nõmme Heakorra selts
- Nõmme Tee selts
- Pelgulinna selts
- Piritas selts
- Professorite Küla selts
- Telliskivi selts
- Uue Maailma selts
- Vanalinna selts
- Veerenni selts

2. Palun nimetage enda roll eelmises punktis valitud seltsis. Kui valite "muu", siis palun täpsustage. (kohustuslik küsimus)

- Olen juhatuse liige
- Olen asutajaliige
- Olen töötaja (projektijuht, raamatupidaja vms)
- Olen liige
- Muu

Järgnevad küsimused puudutavad laiemalt kodanike osalemist valitsemises. Kodanike all peetakse silmas laiemalt kõiki elanikke.

3. Kirjanduses on toodud välja, et kodanikel on valitsemises mitu võimalikku rolli. Milline on Teie hinnangul täna valitsev lähenemine? (kohustuslik küsimus)

- Kodanikud on passiivsed teenuste tarbijad
- Kodanikud on koosrakendajad (kodanikel on otsuste elluviimise roll)
- Kodanikud on koosloojad (kodanikud räägivad kaasa teenuste sisus)
- Kodanikud on algatajad (kodanikel on roll protsesside algatamises)

4. Kodanike kaasamiseks valitsemisse laiemalt on erinevaid viise. Palun hinnake, kui võrd oluliseks peate järgnevaid kaasamise viise. (kohustuslik küsimus)

	ei ole üldse oluline	pigem oluline	ei oska öelda	oluline	väga oluline
Kogukonna eestvedajate ja liikmetega kohtumine					
Kodanike teavitamine kirjalikult, sealhulgas veebipõhine suhtlus					
Kodanikele tagasiside andmine silmast-silmas					
Kodanike kaasamine nõustavatesse kogudesse					
Kodanikele iseseisvalt otsuste tegemise rolli andmine					
Kodanikele otsuste tegemise rolli andmine koostöös linnaasutustega					

5. Järgnevad küsimused puudutavad asumiseltside tegevust Tallinnas. Palun märkige Teie asumiseltsi peamised tegevused ning hinnake nende olulisust Teie seltsi jaoks. Kui loetelu pole ammendav, on võimalus puuduolev lisada järgmises küsimuses. (kohustuslik küsimus)

	ei ole üldse oluline	pigem oluline	ei oska öelda	oluline	väga oluline
(Avalike) teenuste osutamine					
Uute koostöövormide katsetamine					
Uudsete lahenduste otsimine ühiskondlikele probleemidele					
Kogukonnaliikmetele võimaluse pakkumine osalemaks kohalikku elu puudutavates küsimustes					
Kogukonnaliikmetele poliitika kujundamise protsessis platvormi pakkumine					
Kogukonnaliikmete heaolu parandamisele kaasa aitamine					
Mõtteviisi levitamine, et koos tegutsedes on võimalik saavutada rohkem kui üksinda					
Asumi heakorra tagamine					

6. Kui leiate, et Teie asumiselts tegeleb lisaks eelmises küsimuses välja toodule veel mõne tegevusega, palun täpsustage vabas vormis, millistega.

7. Asumiseltside ja linnaasutuste koostöö heas tavas on loetletud rida valdkondi, mille raames koostööd teha. Palun hinnake, kuivõrd olulised on need Teie asumiseltsi kontekstis. Linnaasutuste all peetakse silmas Tallinna linnavalitsuse ameteid jt allüksusi, linnaosavalitsusi ning linnavolikogu. Koostöö hea tava on kättesaadav aadressilt http://www.linnaidee.ee/sites/default/files/cmtls-attachments/19.02.2014_allkirjastatud_koostoo_hea_tava.pdf (kohustuslik küsimus)

	ei ole üldse oluline	pigem oluline	ei oska öelda	oluline	väga oluline
Arengukavad, sh linna arengukava uuendamine ja investeringukava koostamine iga-aastaselt					
Valdkondlikud strateegiad					
Üldplaneeringud					
Olulise mõjuga detailplaneeringud					
Avaliku ruumi ehitusprojektid ja infrastruktuuri investeeringu-otsused					

Olulise mõjuga liikluskorralduslikud plaanid					
Avaliku maa-ala või avalikuks ruumiks sobiva maa asjaõigustehingud					
Vabaühenduste rahastamise tingimused ja kord					
Muude avalike taotlusvoorude eesmärkide seadmine					

8. Kui leiate, et lisaks eelmises küsimuses toodud valdkondadele oleks oluline teha tihedamat koostööd veel mõnes valdkonnas, märkige palun vabas vormis, millistes valdkondades.

9. Palun nimetage, millised olid Teie asumiseltsi tekkimise või asutamise põhjused. Siin on võimalik valida mitu varianti. (kohustuslik küsimus)

- Piirkonna elanikega läbi käimine
- Kultuurielu arendamine
- Kohalike probleemide lahendamine
- Vastuseis linnaasutuse otsusele
- Linnaasutuse antud nõ tellimus
- (Avalike) teenuste osutamine
- Uute koostöövormide katsetamine
- Uudsete lahenduste otsimine ühiskondlikele probleemidele
- Kogukonnaliikmetele võimaluse pakkumine osalemaks kohalikku elu puudutavates küsimustes
- Kogukonnaliikmetele poliitika kujundamise protsessis platvormi pakkumine
- Kogukonnaliikmete heaolu parandamisele kaasa aitamine
- Mõtteviisi levitamine, et koos tegutsedes on võimalik saavutada rohkem kui üksinda
- Asumi heakorra tagamine
- Ei oska öelda
- Muu

10. Milline on Teie hinnangul asumiseltsi roll kohalikus kogukonnas üldisemalt? (kohustuslik küsimus)

11. Kas teie hinnangul aitab juriidiliselt registreeritud organisatsiooni olemasolu kaasa sellele, et asumiselts saaks oma eesmärged ellu viia? (kohustuslik küsimus)

- Jah, aitab
- Ei aita
- Ei oska öelda

12. Palun märkige, milliseid rolle soovib Teie asumiselts tulevikus täita vajalike ressursside olemasolul ning hinnake nende olulisust Teie seltsi jaoks. (kohustuslik küsimus)

	ei ole üldse oluline	pigem oluline	ei oska öelda	oluline	väga oluline
Piirkonna elanikega läbi käimine					
Kultuurielu arendamine					
Kohalike probleemide lahendamine					
Linnaasutuse antud nõu tellimus					
(Avalike) teenuste osutamine, mida linnaasutused ei paku					
Uute koostöövormide katsetamine					
Uudsete lahenduste otsimine ühiskondlikele probleemidele					
Kogukonnaliikmetele võimaluse pakkumine osalemaks kohaliku elu puudutavates küsimustes					
Kogukonnaliikmetele poliitika kujundamise protsessis platvormi pakkumine					
Kogukonnaliikmetele heaolu parandamisele kaasa aitamine					
Mõtteviisi levitamine, et koos tegutsedes on võimalik saavutada rohkem kui üksinda					
Asumi heakorra tagamine					

13. Kui eelmises küsimuses toodud rollid ei olnud ammendavad, on teil võimalik täpsustada võimalikke tulevikurole vabas vormis.

Järgnevad küsimused puudutavad asumiseltside ja linnaasutuste koostööd. Linnaasutuste all peetakse silmas Tallinna linnavalitsuse ametid jt allüksusi, linnaosavalitsusi ning linnavolikogu.

14. Kas nõustute väitega, et asumiseltsi eesmärged on võimalik saavutada eelkõige koostöö ja võrgustike kaudu? (kohustuslik küsimus)

- Jah, nõustun

- Ei nõustu
- Ei oska öelda

15. Soovi korral palun selgitage eelmisele küsimusele antud vastust Teie asumiseltsi vaatenurgast.

16. Kas nõustute väitega, et asumiseltsid peaksid tegema koostööd linnaasutustega? (kohustuslik küsimus)

- Jah, nõustun
- Ei nõustu
- Ei oska öelda

17. Soovi korral palun selgitage eelmisele küsimusele antud vastust Teie asumiseltsi vaatenurgast

18. Kas nõustute väitega, et asumiseltsid peaksid tegema omavahel koostööd? (kohustuslik küsimus)

- Jah, nõustun
- Ei nõustu
- Ei oska öelda

19. Soovi korral palun selgitage eelmisele küsimusele antud vastust Teie asumiseltsi vaatenurgast

20. Kas peate oluliseks Tallinna asumiseltside võrgustiku kooskäämist? (kohustuslik küsimus)

- Jah, pean oluliseks
- Ei pea oluliseks
- Ei oska öelda

21. Soovi korral palun selgitage eelmisele küsimusele antud vastust Teie asumiseltsi vaatenurgast

22. Millistel põhjustel on Teie asumiselts viimasel paaril aastal teinud koostööd linnaasutuste,

teiste asumiseltside või äriettevõtetega? Siin on võimalik valida mitu varianti. (kohustuslik küsimus)

- Ressursid ehk rahastusallikate mitmekesisemaks muutmine
- Tähelepanu ehk uute kommunikatsioonikanalite leidmine, et tagada toetus organisatsiooni tegevustele
- Uued teadmised, mida organisatsioonis ei leidu
- Mõju ehk koostöö aitab levitada väärtusi ja põhimõtteid organisatsioonide vahel
- Muu

23. Palun hinnake, kui võrd olulised on Teie asumiseltsi jaoks järgmised ajendid koostööks avaliku võimuga. (kohustuslik küsimus)

	ei ole üldse oluline	pigem oluline	ei oska öelda	oluline	väga oluline
Avaliku võimu esindajatelt õppimine					
Oma seisukohtade selgitamine ja teavitustöö tegemine					
Oskuste omandamine edaspidiseks					
Nähtavate tulemuste saavutamine					
Osalemine otsuste tegemise protsessis					
Kvaliteetsemad otsused ja poliitika					

24. Milliseid koostöövorme Teie asumiselts linnaasutustega koostöös kasutab või on viimasel paaril aastal kasutanud? Siin on võimalik valida mitu varianti. (kohustuslik küsimus)

- Asumiselts levitab kogukonnale olulist infot
- Asumiselts tõstatab olulisi teemasid kogukonnas
- Asumiselts kogub, mõtestab lahti ja vahendab kogukonnale poliitilise tasandi otsuseid
- Asumiselts vahendab infot mõne katusorganisatsiooni jaoks
- Asumiselts on partner konkreetsetel teemadel või konkreetsetes küsimustes
- Asumiselts on partner erinevatel teemadel (niiöelda valdkondadeülevalt)
- Asumiselts osutab teenuseid
- Asumiseltsile on delegeeritud otsustamine koos eesmärgipüstituse ja tulemuste

hindamisega mõnes valdkonnas

- Muu:

25. Milliste Tallinna linnaasutustega on Teie asumiselt viimasel paaril aastal koostööd teinud?

Siin on võimalik valida mitu varianti. (kohustuslik küsimus)

- Linnavalitsus
- Linnavolikogu
- Linnaosavalitsus
- Ettevõtlusamet
- Haridusamet
- Keskkonnaamet
- Kommunaalamet
- Kultuuriväärtuste Amet
- Linnaplaneerimise Amet
- Linnavaraamet
- Spordi- ja Noorsooamet
- Sotsiaal- ja Tervishoiuamet
- Ei ole teinud koostööd ühegagi
- Muu

26. Palun nimetage, millistes valdkondades on Teie asumiselt viimasel paaril aastal linnaasutustega koostööd teinud. Siin on võimalik valida mitu varianti. (kohustuslik küsimus)

- Arengukavad, sh linna arengukava uuendamine ja investeeringukava koostamine igaaastaselt
- Valdkondlikud strateegiad
- Üldplaneeringud
- Olulise mõjuga detailplaneeringud
- Avaliku ruumi ehitusprojektid ja infrastruktuuri investeeringuotsused
- Olulise mõjuga liikluskorralduslikud plaanid
- Avaliku maa-ala või avalikuks ruumiks sobiva maa asjaõigustehingud
- Vabaühenduste rahastamise tingimused ja kord
- Muude taotlusvoorude eesmärkide seadmine
- Avaliku heakorra tagamine

- (Avalike) teenuste planeerimine
- Kultuuri- jm üritused
- Muu

27. Milline on Teie hinnangul olulisim takistus asumiseltside ja linnaasutuse tulemuslikuks koostööks Tallinnas? (kohustuslik küsimus)

28. Millist tuge (nii rahalist kui mitterahalist) ootate linnaasutustelt, et aidata asumiseltsidel oma eesmäärke ellu viia? (kohustuslik küsimus)

29. Lõpetuseks on Teil võimalus vabas vormis kommenteerida asumiseltside ja linnaasutuste koostööd Tallinnas, millest võiks olla abi nii uurimistöös kui praktikas. Võite vabas vormis kommenteerida ka küsimustikus antud vastuseid.

Lisa 5. Küsitlusankeet linnaasutustele

Taustainfo

1. Millises Tallinna linnaasutuses või linnaosa valitsuses Te töötate? Kui linnaasutust, kus Te töötate, ei ole loetelus, palun valige "muu" ning täpsustage. (kohustuslik küsimus)

- Linnavalitsus
- Linnavolikogu
- Ettevõtlusamet
- Haridusamet
- Keskkonnaamet
- Kommunaalamet
- Kultuuriväärtuste Amet
- Linnaplaneerimise Amet
- Linnavaraamet
- Sotsiaal- ja Tervishoiuamet
- Spordi- ja Noorsooamet
- Haabersti linnaosa valitsus
- Kristiine linnaosa valitsus
- Lasnamäe linnaosa valitsus
- Mustamäe linnaosa valitsus
- Nõmme linnaosa valitsus
- Pirita linnaosa valitsus
- Põhja-Tallinna linnaosa valitsus
- Tallinna kesklinna valitsus
- Muu

2. Milline on teie ametikoht eelmises küsimuses valitud asutuses või linnaosa valitsuses? Kui valite "muu", palun täpsustage. (kohustuslik küsimus)

- Ameti juhataja või tema asetäitja
- Linnaosa vanem või tema asetäitja
- Osakonnajuhataja
- Spetsialist, vanemspetsialist või ekspert

- Muu

Järgnevad küsimused puudutavad laiemalt kodanike osalemist valitsemises Kodanike all peetakse silmas laiemalt kõiki elanikke

3. Kirjanduses on toodud välja, et kodanikel on valitsemises mitu võimalikku rolli. Milline on Teie hinnangul täna valitsev lähenemine? (kohustuslik küsimus)

- Kodanikud on passiivsed teenuste tarbijad
- Kodanikud on koosrakendajad (kodanikel on otsuste elluviimise roll)
- Kodanikud on koosloojad (kodanikud räägivad kaasa teenuste sisus)
- Kodanikud on algatajad (kodanikel on roll protsesside algatamises)

4. Kodanike kaasamiseks valitsemisse laiemalt on erinevaid viise. Palun hinnake, kuivõrd oluliseks peate järgnevaid kaasamise viise. (kohustuslik küsimus)

	ei ole üldse oluline	väheoluline	ei oska öelda	oluline	väga oluline
Kogukonna eestvedajate ja liikmetega kohtumine					
Kodanike teavitamine kirjalikult, sealhulgas veebipõhine suhtlus					
Kodanikele tagasiside andmine silmast-silmas					
Kodanike kaasamine nõustavatesse kogudesse					
Kodanikele iseseisvalt otsuste tegemise rolli andmine					
Kodanikele otsuste tegemise rolli andmine koostöös linnaasutustega					

Järgnevad küsimused puudutavad linnaasutuste ja asumiseltside koostööd Linnaasutuste all peetakse silmas Tallinna linnavalitsuse ameteid jt allüksusi, linnaosa valitsusi ning linnavolikogu.

5. Kas Teie asutuses on ülevaade valdkonnas või piirkonnas tegutsevatest kodanikuühendustest? (kohustuslik küsimus)

- Jah, on
- Ei ole
- Muu

6. Millega tegelevad Teie hinnangul asumiseltsid Tallinnas? Asumiseltside all peetakse silmas

geograafilises piirkonnas tegutsevaid kodanikuühendusi, mille eesmärgiks on parandada piirkonna elukeskkonda. Kui valite variandi “muu”, palun täpsustage. (kohustuslik küsimus)

- Piirkonna elanikega läbi käimine
- Kultuurielu arendamine
- Kohalike probleemide lahendamine
- Vastuseis linnaasutuse otsusele
- Linnaasutuse antud nõ tellimus
- (Avalike) teenuste osutamine
- Uute koostöövormide katsetamine
- Uudsete lahenduste otsimine ühiskondlikele probleemidele
- Kogukonnaliikmetele võimaluse pakkumine osalemaks kohalikku elu puudutavates küsimustes
- Kogukonnaliikmetele poliitika kujundamise protsessis platvormi pakkumine
- Kogukonnaliikmete heaolu parandamisele kaasa aitamine
- Mõtteviisi levitamine, et koos tegutsedes on võimalik saavutada rohkem kui üksinda
- Asumi heakorra tagamine
- Ei oska öelda
- Muu

7. Kas Teie asutuses on viimasel paaril aastal tehtud koostööd Tallinnas tegutsevate asumiseltsidega? (kohustuslik küsimus)

- Jah, on
- Ei ole
- Ei oska öelda

Küsimusi 8-13 küsiti vaid neilt vastajatelt, kes vastasid küsimusele 7 “jah, on” või “ei oska öelda”. Vastajad, kes vastasid küsimusele 7 “ei ole”, suunati küsimusele 14.

8. Kes on olnud asumiseltsidega koostöö algatajaks? Kui valite “muu”, palun täpsustage. (kohustuslik küsimus)

- Asumiselts
- Linnaasutus
- Muu

9. Palun täpsutage, millistes valdkondades on Teie asutus asumiseltsidega viimasel paaril aastal koostööd teinud. (kohustuslik küsimus)

- Arengukavad, sh linna arengukava uuendamine ja investeeringukava koostamine iga-aastaselt
- Valdcondlikud strateegiad
- Üldplaneeringud
- Olulise mõjuga detailplaneeringud
- Avaliku ruumi ehitusprojektid ja infrastruktuuri investeeringuotsused
- Olulise mõjuga liikluskorralduslikud plaanid
- Avaliku maa-ala või avalikuks ruumiks sobiva maa asjaõigustehingud
- Vabaühenduste rahastamise tingimused ja kord
- Muude avalike taotlusvoorude eesmärkide seadmine
- Avaliku heakorra tagamine
- (Avalike) teenuste planeerimine
- Kultuuri- jm ürituste korraldamine
- Ei ole koostööd teinud
- Muu

10. Palun selgitage vabas vormis, milles eelmises punktis valitud valdkondades tehtud koostöö seisnes, arvestades Teie asutuse tegevusvaldkonda või eripära. (kohustuslik küsimus)

11. Milliseid koostöövorme Teie asutus asumiseltsidega koostööks kasutab või on viimasel paaril aastal kasutanud? Kui valite “muu”, palun täpsustage. (kohustuslik küsimus)

- Asumiseltsi kaudu kogukonnale olulise info levitamine
- Asumiseltsi kaudu oluliste teemade tõstatamine kogukonnas
- Asumiseltsi kaudu kogukonnale poliitilise tasandi otsuste edastamine
- Asumiseltsi kaudu info edastamine mõne katusorganisatsiooni tasandile
- Partnerlus asumiseltsiga konkreetsetel teemadel või konkreetsetes küsimustes
- Partnerlus asumiseltsiga erinevatel teemadel (koostöö mitmes valdkonnas)
- Asumiseltsile avalike teenuste delegeerimine
- Muu

12. Palun märkige, mis põhjustel Teie asutus asumiseltsidega viimasel paaril aastal koostööd on teinud ning hinnake nende olulisust Teie asutusele. (kohustuslik küsimus)

	ei ole üldse oluline	väheoluline	ei oska öelda	oluline	väga oluline
Asumiseltside esindajatelt õppimine					
Oma seisukohtade selgitamine, usalduse tekitamine ja otsuste legitiimsuse tagamine					
Partnerlussuhete loomine					
Ummikseisu vältimine või tulemuste saavutamine					
Otsuste tõrgeteta elluviimise tagamine					
Kvaliteetsemad otsused ja poliitika					

13. Kuidas hindate täna linnaasutuste ja asumiseltside koostööd, arvestades Teie asutuse tegevusvaldkonda või eripära. Kui valite “muu”, palun täpsustage. (kohustuslik küsimus)

- Koostöö toimib
- Koostöö toimib kohati
- Koostöös esineb takistusi
- Koostöö ei toimi
- Ei oska öelda
- Muu

14. Palun märkige, millised on Teie või Teie asutuse ootused asumiseltsidele tulevikus ning hinnake nende olulisust Teie asutusele. (kohustuslik küsimus)

	ei ole üldse oluline	väheoluline	ei oska öelda	oluline	väga oluline
Piirkonna elanikega läbi käimine					
Kultuurielu arendamine					
Kohalike probleemide lahendamine					
Linnaasutuse antud nõ tellimus					
(Avalike) teenuste osutamine, mida linnaasutused ei paku					
Uute koostöövormide katsetamine					
Uudsete lahenduste otsimine ühiskondlikele probleemidele					
Kogukonnaliikmetele võimaluse pakkumine osalemaks kohaliku elu puudutavates küsimustes					
Kogukonnaliikmetele poliitika					

kujundamise protsessis platvormi pakkumine					
Kogukonnaliikmetele heaolu parandamisele kaasa aitamine					
Mõtteviisi levitamine, et koos tegutsedes on võimalik saavutada rohkem kui üksinda					
Asumi heakorra tagamine					

15. Kui eelmises küsimuses toodud rollid ei olnud ammendavad, on Teil võimalik vabas vormis täpsustada ootusi asumiseltside võimalikele rollidele tulevikus. Kes peaks olema Teie hinnangul linnaasutuste ja asumiseltside koostöö algataja? (kohustuslik küsimus)

- Asumiselts
- Linnaasutus
- Muu

16. Kas Teie hinnangul on linnaasutuste ja asumiseltside koostöös oluline juriidiliselt registreeritud organisatsiooni olemasolu? (kohustuslik küsimus)

- Jah, on oluline
- Ei ole oluline
- Ei oska öelda

17. Mis on Teie hinnangul peamine puudujääk asumiseltside tegevuses, mis takistab linnaasutuste ja asumiseltside tulemuslikku või veel tulemuslikumat koostööd? Kui valite "muu", palun täpsustage. (kohustuslik küsimus)

- Asumiseltsi juhikesksus
- Asumiseltsi suutmatus esindada kõigi piirkonna elanike huvisid
- Asumiseltsi kui organisatsiooni vähene juhtimissuutlikkus
- Asumiseltside paljusus
- Muu

18. Soovi korral palun selgitage eelmist vastust vabas vormis.

19. Kas ja millist tuge saab Teie hinnangul linnaasutus asumiseltsidele pakkuda (nii rahalist kui mitterahalist), et aidata kaasa linnaasutuste ja asumiseltside tulemuslikule koostööle? (kohustuslik küsimus)

20. Lõpetuseks on Teil võimalus vabas vormis kommenteerida linnaasutuste ja asumiseltside koostööd Tallinnas, millest võiks olla abi nii uurimistöös kui praktikas. Võite vabas vormis kommenteerida ka küsimustikus antud vastuseid.

Lisa 6. Küsimustikule vastajate ülevaade

Asumiselts	Vastuste arv	Tallinna linnaasutus või linnaosa valitsus	Vastuste arv
Juhkentali selts	1	Linnavalitsus	1
Kadrjoru selts	5	Linnavolikogu	0
Kakumäe selts	1	Ettevõtlusamet	1
Kalamaja selts	2	Haridusamet	0
Kassisaba selts	2	Keskkonnaamet	0
Kitseküla selts	1	Kommunaalamet	2
Kopli selts	0	Kultuuriväärtuste Amet	0
Lasnaidee	3	Linnaplaneerimise Amet	0
Liiva Küla selts	0	Linnavaraamet	0
Loov Nõmme	1	Sotsiaal- ja Tervishoiuamet	4
Luite selts	0	Spordi- ja Noorsooamet	0
Maarjamäe selts	1	Haabersti linnaosa valitsus	2
Merivälja selts	1	Kristiine linnaosa valitsus	2
Mähe selts	1	Lasnamäe linnaosa valitsus	1
Möldre tee selts	0	Mustamäe linnaosa valitsus	0
Nõmme Heakorra selts	2	Nõmme linnaosa valitsus	1
Nõmme Tee selts	0	Pirita linnaosa valitsus	2
Pelgulinna selts	1	Põhja-Tallinna linnaosa valitsus	1
Pirita selts	1	Tallinna kesklinna valitsus	2
Professorite Küla selts	1	Muu	1
Telliskivi selts	3		
Uue Maailma selts	2		
Vanalinna selts	1		
Veerenni selts	1		
KOKKU (n)	31	KOKKU (n)	20